

# Sr

## Jaarbericht over waardig ouder worden



NUMMER 1, MEI 2011

**THEMA 90 JAAR VERENIGING  
VOORUIT** De blik van  
Vereniging Het Zonnehuis  
was, is en blijft gericht op de  
toekomst.

**SPECIAL JAARBERICHT 2010**  
Activiteiten die getuigen van  
waardige zorg voor kwetsbare  
ouderen die afhankelijk zijn  
van langdurige zorg.



Tijd  
voor  
visite!

# Inhoud

## Thema:

90 jaar Vereniging Vooruit

### COLUMN

## Oost west, thuis best

Laten we ervoor zorgen dat 'thuis' mag zijn waar je je thuis voelt

04

### REFLECTIE

## Over de barmhartige Samaritaan

De parallellen blijven zicht- en tastbaar

07

### HISTORISCH PERSPECTIEF

## 90 jaar jong en de tijd vooruit

Altijd betrokken, vitaal en proactief, voorwaardenscheppend voor waardige zorg

08

### WAARDIGE ZORG IN DE PRAKTIJK

## Zonnehuis als partner en gangmaker

Maak kennis met vier actiegerichte partners

10

## en verder ...

13 De Zon in Zonnehuis

26 Waar theorie en praktijk elkaar ontmoeten

30 Service

31 Adressen en telefoonnummers

Coverbeeld: Op pad met vrijwilligers; kleine moeite, groot gebaar!



### JAARBERICHT 2010

## Nieuw bestuur, oude wortels

Het nieuwe bestuur zet de koers uit, stevig geworteld

14

### IDEON DEMENTIE PROFESSIONALS

## Kennis en vaardigheden vergaren en delen

Ideon-kennismanagers presenteren een aantal van hun activiteiten

20

### COLUMN

## "Thuis zijn ... ken je die uitdrukking?"

Kunnen idealisme en bevoegenheid in Nederland centraal staan?

22

### ZORGJUWELEN

## Ga er maar even voor zitten ...

en lees één of meerdere van deze zorgjuwelen

24

### HOUD DE NAASTE VAST

## Thuis zijn en op (zorg)visite

Laat je inspireren: Thuis Wezen, Thuis Voelen, Thuis Zijn. En Zorgvisite, natuurlijk

28



**Zonnehuis**

**COLOFON**

Vereniging Het Zonnehuis wil laten zien op welke manier je plezierig kunt wonen en werken in de zorg. Ook de inzet van vrijwilligers, familie en naasten draagt bij aan waardig ouder worden en het vormen van een zorggemeenschap.

Sr. is een uitgave van Vereniging Het Zonnehuis en wordt verstuurd naar leden, donateurs en relaties met interesse in waardige zorg.  
Sr. heeft een oplage van circa 8.000 exemplaren.  
ISSN-nummer: 2210-528x

**HOOFDREDACTIE**

Daniëlle Swart

**EINDREDACTIE**

Gabriëlle Kuijer

**CONCEPT EN VORMGEVING**

Sieds de Boer, Julius van der Woude

**FOTOGRAFIE EN ILLUSTRATIES**

Antoinette Borchert, Redmar Kruihof, Aatjan Renders, archief Vereniging Het Zonnehuis, Petra van Schaik

**DRUK**

VDB Almedeon, Oisterwijk

**REDACTIEADRES SR.**

Vereniging Het Zonnehuis  
Professor Bronkhorstlaan 10  
kantoorpand 86  
3723 MB Bilthoven  
Postbus 680  
3720 AR Bilthoven  
T (030) 22 96 070  
info@vereniginghetzonnehuis.nl

# Lang zullen we leven!

Deze wens geldt allereerst voor Vereniging Het Zonnehuis, die op 24 mei 2011 haar negentigste verjaardag viert. Maar de wens betreft ook alle mensen voor wie de Vereniging zich inzet. In vroeger dagen waren dat (jonge) dames die door langdurige ziekte niet meer thuis konden wonen. Nu zijn dat kwetsbare ouderen, afhankelijk van zorg en aandacht. Voor hen zijn destijds de zes Zonnehuizen in Nederland opgericht. Gelukkig zijn er nu genoeg zorglocaties om uit te kiezen. Toch wil Vereniging Het Zonnehuis zich blijven onderscheiden door aandacht te vragen voor kwetsbare ouderen die een waardige oude dag verdienen. Behalve een eigen kamer behelst dat op veel meer vlakken kwaliteit van zorg en leven. Met het besef dat de laatste fase van het (oude) leven bij het leven hoort. Dit was ook het motto van grondlegster Jo Visser, die zelf ervaren heeft hoe belangrijk waardige zorg tijdens haar ziekte was.

Deze Sr. gaat over negentig jaar Vereniging Vooruit. Daarbij blikken we terug, maar vooral vooruit. Het is een jaarbericht met verhalen over mooie projecten en met mensen die vertellen hoe zij tegen het werk van de Vereniging aankijken. Een overzicht met cijfers, maar vooral gericht op de komende tien jaar (een volle eeuw Vereniging Het Zonnehuis!).

Op de verjaardag van de Vereniging wordt een nieuw project gepresenteerd: Zorgvisite.nl. Een website over het belang van Thuis Zijn; dit heeft te maken met je directe omgeving en de mensen die daarbij horen. Zelf kunnen bepalen hoe je leven eruit ziet en waar je van houdt. Dit project sluit aan op de drie boekwerken Thuis Wezen, Thuis Voelen en Thuis Zijn die de Vereniging al eerder uitgaf. Leest u ook het artikel op pagina 28 en bezoek de website.

Vereniging Het Zonnehuis wenst dat haar inzet voor waardige zorg nog steeds gehoor vindt. Vooral in deze tijd van bezuinigingen moeten medemenselijkheid en professionaliteit hand in hand gaan. Aandacht voor de cliënt en zijn of haar directe leefomgeving; Vereniging Het Zonnehuis maakt goede initiatieven mede mogelijk, gesteund door haar leden en donateurs.

**Daniëlle Swart**  
Hoofdredacteur Sr.

# Oost west, thuis best

**Er is iets vreemds aan de hand in Nederland. We roepen met elkaar al jaren dat het voor ouderen het beste is om zo lang mogelijk thuis te blijven. In je eigen huis, in je eigen omgeving. Maar wie bepaalt eigenlijk wat het beste is? En wat is nog je eigen omgeving als alles om je heen stiller wordt?**

‘Thuis zijn’ betekent ook verbonden zijn met de mensen in je buurt, met je omgeving; onderdeel zijn van een sociaal verband. Als je ouder wordt, wordt je wereld ook kleiner. Daar is op zich niets mis mee, want je kunt minder aan en ook met minder toe. Maar essentieel blijft dat ouderen in verbinding blijven met de wereld om hen heen. Wanneer het thuis erg stil wordt, je wereld niet groter is dan de woon- en slaapkamer en het leven bestaat uit wachten op de mantelzorger of de thuiszorg, dan kun je je afvragen of thuis zijn ook nog thuis voelen is. Eenzaamheid lijkt zo nogal eens te worden weggestopt onder het mom dat het thuis zo vertrouwd is en dat verkassen ontregelt.

“Je kunt je overal thuis voelen”, zei mijn moeder toen ze na 35 jaar gelukkig op dezelfde plek gewoond te hebben, de voordeur achter zich dicht trok en verhuisde naar een serviceflat. “Veel gezelliger.” Maar mijn oma van 101 zit daar weer anders in. “Wanneer ik echt oud ben, wil ik nog wel in een bejaardenwoning. Maar nu heb ik genoeg aan het buurthuis, mijn bridge en mijn bovenbuurvrouw.” Beide dames zeggen eigenlijk hetzelfde; ze voelen zich thuis omdat ze nog met anderen in het leven staan.

Wij lopen niet achter mantra’s aan van politici en zorgbestuurders die het thuis blijven wonen het beste vinden voor ouderen. Vreemd eigenlijk, dat zij dat vinden. En wie zijn zij om dat te bepalen? Want in een (Zonne)huis wonen betekent ook een nieuwe kans om onder de mensen te kunnen zijn. Thuis voelen heeft alles te maken met in verbinding met elkaar blijven, of dat nou in het eigen huis is of

in een tehuis. Daar zoeken wij elkaar op. Zo komt de buitenwereld ook weer binnen. Hoe je dat kunt verbeteren en mee om kunt gaan, lees je binnenkort op [www.zorgvisite.nl](http://www.zorgvisite.nl). Weer een initiatief dat heel goed past goed bij de doelen van Vereniging Het Zonnehuis.

Op 24 mei 2011 viert Vereniging Het Zonnehuis haar 90ste verjaardag. Dit laten we zien doordat we op deze dag ‘visites’ afleggen in de 6 Zonnehuizen. Daar bezoeken we bewoners die dit jaar ook 90 jaar zijn of worden. ‘s Middags presenteren we op feestelijke wijze ons project ‘Zorgvisite’ aan het publiek. Mede door dit project zal ons jubileumjaar op een positieve wijze bijdragen aan het belang van onderlinge relaties tussen jong en oud, en aan ‘Oost west, thuis best’. Als ‘thuis’ maar is waar je je thuis voelt.



**MAARTEN DEN OTTOLANDER**  
Voorzitter Vereniging Het Zonnehuis



#### 90 JAAR ZONNEHUIS

Jo Visser (1890 – 1978) grondlegster van de zes Zonnehuizen in Nederland. Als betrokken lid legde zij vele huisbezoeken af en richtte op 24 mei 1921 Vereniging Het Zonnehuis op met als doel de aankoop van een eigen tehuis voor chronisch zieken. Zij overleed op 27 maart 1978 in haar geliefde Zonnehuis-Beekbergen, het huis waar zijzelf lange tijd directrice was geweest. Na haar pensionering in 1947 bleef zij tot 1956 lid van het bestuur van de Vereniging. In 1954 werd zij ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van Het Zonnehuis-Beekbergen, benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

1921

**Vereniging Het Zonnehuis** Opricht 24-5-'21. Laatstelijk goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 8 februari 1960, no 111. Aangesloten bij de Centraal Bond voor Inwendige Zending en Christelijk Maatschappelijk Werk, de Bond voor Protestants Christelijke Ziekeninrichting, de Federatie van verpleeginrichtingen voor langdurig zieken en de Nederlands Centrale Vereniging voor gebrekkigenzorg. Bijzondere instelling voor weldadigheid, ingeschreven te Utrecht op de lijst bedoeld in Artikel 3 der Armenwet.

1922



# Over de barmhartige Samaritaan

Vanuit de overtuiging in hoger opdracht te handelen is op 24 mei 1921 Vereniging Het Zonnehuis opgericht. Een gelijkenis met de barmhartige Samaritaan dient zich aan. Zo treedt deze Samaritaan naar voren als een naaste van hem onder de rovers gevallen is. Op de achtergrond staat de waard, de herbergier. Hij ontvangt van de Samaritaan de opdracht: "Draag zorg voor hem". De Samaritaan betaalt de verpleegkosten. Met de beste wil kan de herbergier niet gratis verplegen, hoewel barmhartigheid ook hem niet vreemd is. De barmhartigheid van de Samaritaan maakt het hem mogelijk te verplegen. Als het mogelijk was geweest, zou deze reizende koopman de gewonde in zijn eigen huis hebben opgenomen, net zo goed als hij hem op zijn eigen ezel

vervoerde. Maar dat ging niet. De herberg was nodig.

Zo hadden ook de langdurig zieken in Nederland destijds een herberg, een tehuis nodig. Vereniging Het Zonnehuis verschaftte dat tehuis. Velen maakten het, met de gezindheid van de barmhartige Samaritaan, mogelijk dat deze zieken daar konden komen en er konden blijven. Zij steunden en bleven steunen.

Hoe heeft de herbergier zich van zijn taak gekweten? Hoe deed Vereniging Het Zonnehuis haar werk? In de jaren zestig is er veel veranderd. De 'barmhartige Samaritaan' is ook gaan optreden in de gestalte van overheidsdiensten die de verpleging van langdurig zieken voor hun rekening nemen. Vereniging Het Zonnehuis is blijven zorgen voor meer

verplegingsmogelijkheden. Daarom moet deze Vereniging krachtig en ondernemend blijven en kan ze financiële steun ook niet missen. Want 'de herberg' blijft nodig. Zij mag daarbij rekenen op de trouw van haar tienduizenden leden die de persoon van 'herbergier' en 'barmhartige Samaritaan' in zich verenigen. En ze doet een beroep op nog vele tienduizenden in den lande om de zaak der langdurig zieken tot hun zaak te maken. Om zich te scharen onder hen die achter en om deze zieken gaan staan met hun belangstelling, hun sympathie en hun gebed. Om mee te luisteren naar de opdracht van Christus: "Draag zorg voor hen".

Uit Jaarbericht Vereniging Het Zonnehuis, Utrecht, 1961 (bewerking)

1926 | 1927 | 1928 | 1929



24 april 1929 Het eerste Zonnehuis, in Beekbergen, werd geopend op 24 april 1929. Op de foto het hoofdbestuur Vereniging Het Zonnehuis met Jo Visser (derde van links).

# 90 jaar jong en de tijd vooruit

Stel je eens voor dat je oud en kwetsbaar bent. Dat je het thuis niet meer zo goed, of eigenlijk helemaal niet, redt.

En probeer je dan eens te verplaatsen naar het jaar 1920. Het interbellum, een tijd waarin geen sprake was van een verzorgingsstaat. Vind je het dan ook niet fantastisch dat een dame met compassie en een enorme drive het voor elkaar krijgt een verzorgingshuis op te richten voor hen die kwetsbaar zijn en nergens anders terecht kunnen. Negentig jaar later baart de ouderenzorg ons nog steeds zorgen. Vereniging Het Zonnehuis is nog steeds nodig, de Vereniging moet en gaat nog steeds vooruit. Deze twee pagina's geven je een indruk van de Vereniging door de jaren heen. Steeds betrokken, vitaal en proactief, voorwaardenscheppend voor waardige zorg.

1930

1931

1932

1933

## PIONIER JO VISSER

De grondlegster van het verenigingswerk is mejuffrouw Jo Visser. In het stichtingsjaar van Vereniging Het Zonnehuis, 1921, woonde en werkte zij in Rotterdam. Maar voor de gedachten die aan het Zonnehuiswerk ten grondslag liggen, moeten we verder terug gaan dan dat jaar. Dan komen we terecht in Zwitserland, in 1911. In dit jaar stierf Adèle Kamm, een jonge vrouw van 25 jaar. Zij is in haar korte, door lijden getekende leven, tot grote zegen geweest voor talrijke lotgenoten. Ze stichtte namelijk een vereniging van langdurig zieken, de 'Société des coccinelles', een vereniging met een geestelijk doel. De leden schreven brieven in schriften en lieten deze onderling circuleren. Zo kon men elkaar troosten en geestelijk tot steun zijn.

## VAN ZWITSERLAND NAAR NEDERLAND

In Nederland plantte Jonkvrouw M.C.W. Calkoen een loot van deze Zwitserse stam. Zij stichtte hier 'Zonnewende, Bond van zieken' die beoogde: 'door onderlinge briefwisseling der leden elkander te troosten op den vaak moeilijken levensweg'. Jo Visser uit Rotterdam had de leiding over één van de afdelingen van deze bond. Zij dirigeerde de schriften waarin de zieken hun brieven schreven langs de leden. Het contact van Jo Visser met Zonnewende ontstond tijdens haar eigen langdurige ziekte. Mede dankzij een goede verpleging genas ze. Ze intensiverde haar werk voor 'Zonnewende' door de zieke leden geregeld te bezoeken. Dit persoonlijke contact bracht haar voor het eerst ook in aanraking met de sociale nood van deze lijdens. Een nood die haar verbijsterde: geen verpleging

voor de meest ernstige zieken, merendeels jonge vrouwen, wanneer de ziekte een chronisch karakter had en als ongeneeslijk was gebrandmerkt; geen plaats voor hen in sanatorium en ziekenhuis. Na een mislukte kuur van enkele jaren, soms van enkele maanden zelfs, moesten ze plaats maken voor nieuwe gevallen met betere genezingskansen. Zo ging het ook in de ziekenhuizen. Na een meer of minder geslaagde behandeling en een tot het uiterste gerekte verpleegperiode volgde ontslag... en niemand ving hen op. Ze kwamen ziek terug in het gezin van ouders of familie, of ze belandden in een of ander pension of rusthuis. Een jonge vrouw als Jo Visser kon in zulke wantoestanden niet berusten. Naast diepgelovig en warmvoelend was zij zeer praktisch en resoluut van aard. Hier moest wat aan gedaan worden!



## ZEVEN VIERKANTE STUIVERS ALS STARTKAPITAAL

Medestanders onder de Zonnewenders voelden dit ook aan en het idee dat er wat voor deze zieken gedaan moest worden, liet hen niet los. Daarvoor was de bijna dagelijkse aanraking met het probleem te direct. Maar wat? Wel werd duidelijk dat elke oplossing geld zou kosten en de beste oplossing veel geld. De beste oplossing namelijk, was een eigen tehuis, een tehuis voor Zonnewenders, een 'Zonnehuis'. Deze ambitie is begonnen met stuivertjes opzij te leggen. Zeven vierkante stuivertjes. Vier van jezelf en drie van een ander, spontaan gegeven voor het goede doel. Het begin van een kapitaal. Het eerste kasgeld van Vereniging Het Zonnehuis, de grondslag van haar vermogen. En de Vereniging moest nog worden opgericht. Dit gebeurde op 24 mei 1921 in Rotterdam. Met de heer Kalis als voorzitter, mejuffrouw Visser als penningmeesteresse en 25 Zonnewenders als leden. Deze 'werkers van het eerste uur' bleven Zonnewende en Vereniging Het Zonnehuis trouw.

Uit: Jaarbericht Vereniging Het Zonnehuis, 1961 (bewerking)

## VERENIGING HET ZONNEHUIS BAKERMAT VOOR DE ZONNEHUIS GROEP

Vaak krijgen we de vraag wat de verschillen en overeenkomsten zijn tussen de Vereniging en de Stichting. Wel, de Vereniging is opgericht op 24 mei 1921. Mevrouw Jo Visser was de grondlegster. Met veel passie en gedrevenheid is het haar en veel medestanders gelukt voldoende geld in te zamelen om in 1929 het eerste Zonnehuis te openen, in Beekbergen. Er volgden Zonnehuizen in Vlaardingen, Amstelveen, Zuidhorn, Doorn en Zwolle.

In 1996 werden activiteiten van de Zonnehuizen hun activiteiten onder in een separate maar gezamenlijke rechtsvorm ondergebracht; Stichting Zorgverlening Het Zonnehuis. Deze stichting was nog steeds sterk verbonden met de Vereniging.

Op 1 januari 2001 ontstond de Stichting Zonnehuis Groep, met de juridisch verzelfstandigde Zonnehuizen als deelnemers. Elk Zonnehuis ontwikkelde in de eigen regio steeds meer een eigen functie, ging samenwerkingsverbanden aan en er vonden fusies plaats. Per 1 januari 2007 is daarom de bestuurlijke relatie met Vereniging Het Zonnehuis geheel ontvlochten: elk deelnemend Zonnehuis

werd een zelfstandige stichting met volledige verantwoordelijkheid voor de eigen organisatie. De Zonnehuis Groep is sinds die datum het landelijk samenwerkingsverband van deze stichtingen en hun zorginstellingen.

Vereniging Het Zonnehuis zet zich nog altijd in voor waardige zorg. Ze stimuleert en steunt wetenschappelijk onderzoek (bijvoorbeeld via twee leerstoelen aan de Vrije Universiteit Amsterdam), en geeft subsidies aan projecten die direct ten goede komen aan waardige zorg voor de bewoners.

Vereniging Het Zonnehuis en Stichting Zonnehuis Groep kennen dus een gezamenlijke start en delen nog steeds dezelfde missie: beide zetten zich in voor mensen die door ouderdom of anderszins de regie hebben verloren en afhankelijk zijn van intensieve zorg. Bovendien werken de organisaties op veel vlakken samen.

[www.vereniginghetzonnehuis.nl](http://www.vereniginghetzonnehuis.nl)  
[www.zonnehuisgroep.nl](http://www.zonnehuisgroep.nl)

Uit: Sr. Jaarbericht over waardig ouder worden, Vereniging Het Zonnehuis 2010 (bewerking)

1934

28 juli 1934 Oprichting Christelijke vereniging tot verpleging van langdurig zieken Het Zonnehuis, Utrecht (ter vervanging en voortzetting van de in 1921 opgerichte vereniging)



1935

1936

1937

Jo Visser temidden van haar verzorgend personeel in Zonnehuis Beekbergen

*Leden en donateurs van Vereniging Het Zonnehuis zetten zich via hun betrokkenheid in voor waardige zorg in Nederland*

# Zonnehuis als partner en gangmaker

Waardige zorg bewijst zich in de praktijk. Om die praktijk voor zorgbehoeftigen te verbeteren, starten geregeld vernieuwende initiatieven. Vereniging Het Zonnehuis draagt bij aan een aantal van deze initiatieven. Vier partners passeren de revue.

Door Gabriëlle Kuijer



1938

1939

1940

1941

## EXPERTISENETWERK LEVENSVRAGEN EN OUDEREN

### ONVERMIJDELIJKE VRAAGSTUKKEN

Het spiritueel en mentaal welbevinden van ouderen. Ruimte en ondersteuning bieden bij levensvragen die mensen hebben. Het Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen wil ervoor zorgen dat ouderen hierop kunnen rekenen.

“Deze thematiek is heel specifiek, het netwerk daarentegen is heel breed”, schetst Henk Nies, voorzitter van de Raad van Bestuur van Vilans en als zodanig ook betrokken bij de start van het Expertisenetwerk. “Tien partners werken samen en we kunnen rekenen op een groot aantal financiers en fondsen.” Dit laat zien dat het thema ‘Levensvragen en Ouderen’ breed wordt gedragen.

“Sommige partners hebben een specifieke levensbeschouwelijke signatuur, maar levensvragen zijn niet per definitie aan religie verbonden. Wat alle partners bindt, is de overtuiging dat levensvragen deel uitmaken van het leven, van het ouder worden en dat het goed is als er binnen de ouderenzorg ruimte is voor deze vragen.” Die ruimte draagt namelijk bij aan de kwaliteit van leven van elk individu. Het is belangrijk dat je als waardevol erkend wordt door de mensen om je heen. Ook als je in een verpleeghuis woont. “Misschien wel juist daar, omdat je dan afscheid hebt moeten nemen van je eigen huis, je sociale omgeving, vaak ook je partner hebt verloren en je lichamelijk en geestelijk vaak veel ingeleverd hebt.” De betrokkenheid van Vereniging Het Zonnehuis is zeer waardevol, aldus



**HENK NIES** voorzitter Raad van Bestuur Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen: “Vereniging Het Zonnehuis en de Zonnehuizen laten ook van oudsher zien hoe groot de waarde is van spiritueel en mentaal welbevinden van ouderen.”

Nies. “De Vereniging staat al negentig jaar voor waardige zorg en is vanuit haar achtergrond altijd gericht geweest op levensvragen en spiritualiteit. Daarbij stond en staat de toepassing in de praktijk voorop, door de binding met deelnemers in de Zonnehuis Groep.”

Binnen het Expertisenetwerk participeren een aantal geestelijk verzorgers die werkzaam zijn bij deelnemende stichtingen in de Zonnehuis Groep. “Zij hebben bijvoorbeeld meegewerkt aan een heel praktisch instrument om verzorgenden en verplegenden te ondersteunen in hun dagelijkse praktijk: Tja, wat zal ik zeggen... De grote belangstelling voor deze combinatie van boek, dvd en de studiedag afgelopen september laat zien dat dit onderwerp leeft op de werkvloer.” Deze en andere initiatieven dragen eraan bij dat ouderen ook in hun laatste levensfase voldoende zingeving en inspiratie blijven ervaren.

[www.netwerklevensvragen.nl](http://www.netwerklevensvragen.nl)

#### STICHTING IDEON

##### VERBINDING TUSSEN ONDERZOEK EN DE PRAKTIJK

In 2050 hebben meer dan een half miljoen mensen in Nederland dementie. Dit syndroom waarbij de verwerking van



**JAN EEFSTING** voorzitter Stichting Ideon: “Vereniging Het Zonnehuis is voor ons van grote waarde. De financiële bijdrage maakte het ons mogelijk dit kennis- en innovatiecentrum voor dementieprofessionals op te richten en het bestuur ondersteunt ons ook inhoudelijk.”

linken.” Zorgprofessionals doen elke dag hun uiterste best om mensen met dementie, en hun naasten, de beste zorg te geven. “Over wat die beste zorg is, hebben zij vragen. Dergelijke vragen vormen idealiter een van de

met dementie langer in hun thuissituatie kunnen blijven, is dat niet alleen financieel aantrekkelijk, het is vooral belangrijk voor de kwaliteit van leven van alle betrokkenen.”

Ideon heeft hard gewerkt aan haar organisatorische fundamenteën. “De positieve signalen die wij van alle kanten hebben gekregen, vertalen zich nu in fundamentele steun en samenwerkingsverbanden”, aldus Eefsting. “De Ideon-diensten en -producten hebben hun toegevoegde waarde laten zien en zijn klaar voor bredere toepassing.”

[www.ideon-dementie.nl](http://www.ideon-dementie.nl)

#### STICHTING ZONNEHUIS GROEP

##### WAARDIGE ZORG ALS AMBITIE

De Zonnehuis Groep is een landelijk samenwerkingsverband van zes zelfstandige zorgorganisaties. Ze zijn herkenbaar in hun regionaal maatschappelijk ondernemerschap en ze versterken elkaar door gezamenlijk te investeren in onder andere kennisuitwisseling, intervisie, innovatie en merkenbeleid. “Onze wortels zijn dezelfde als die van Vereniging Het Zonnehuis”, vertelt Mark Janssen, voorzitter van de Zonnehuis Groep. “Vanuit de in 1921 opgerichte vereniging lukte het initiatiefneemster Jo Visser om in 1929 het eerste

1942

1943

1944

informatie in de hersenen is verstoord, kan ieder van ons treffen. Mensen met dementie vormen een zeer kwetsbare groep; elk individu heeft speciale aandacht, speciale zorg nodig. Vereniging Het Zonnehuis ondersteunde daarom in 2009 het initiatief van Stichting Zonnehuis Groep om Ideon op te richten. Ideon is het kennis- en innovatiecentrum voor dementieprofessionals.

Voorzitter Jan Eefsting is erg blij met de support van Vereniging Het Zonnehuis. “Niet alleen in financieel opzicht, ook bestuurlijk. Twee bestuursleden vanuit de Vereniging maken deel uit van het Ideon-bestuur. Sinds de oprichting krijgen we veel waardering voor ons initiatief en voor ons streven om de dagelijkse praktijk en wetenschappelijk onderzoek aan elkaar te

uitgangspunten van wetenschappelijk onderzoek”, meent Eefsting. Tegelijkertijd is het de taak van wetenschappers om fundamenteel onderzoek te doen. Bijvoorbeeld naar ziekteprocessen, behandeling en interventies betreffende de kwaliteit van leven. “Resultaten uit dit onderzoek hebben een vertaalslag nodig naar de dagelijkse (verzorgings) praktijk.”

Ideon begeeft zich op dat raakvlak. “Onze expertise ligt in het samenbrengen van iedereen die te maken heeft met de zorg voor mensen met dementie. Gezien de toekomstige vergrijzing is het van groot belang dat meer mensen weten wat dementie is en welke behoeften mensen met deze aandoening hebben. Aandacht voor hun naasten is ook van groot belang. Want als mensen

Zonnehuis te openen, in Beekbergen. De Zonnehuizen in Vlaarding, Amstelveen, Zuidhorn, Doorn en Zwolle volgden.” Maatschappelijke ontwikkelingen leidden tot een onderverdeling in de Vereniging Het Zonnehuis en de Stichting Zonnehuis Groep. “Elk Zonnehuis moest zich in zijn eigen regio kunnen ontwikkelen met samenwerkingsverbanden en fusies”, verklaart Janssen. Per 1 januari 2007 is de bestuurlijke relatie tussen beide organisaties geheel ontvlochten. “Maar die gezamenlijke historie blijft ons binden en wordt weer steeds belangrijker.” Want waar de Vereniging de ambitie heeft waardige zorg mogelijk te maken, heeft de Zonnehuis Groep als ambitie waardige zorg te leveren. “En waardige zorg komt in steeds mindere mate voort uit de basisvergoeding. Een goede kwaliteit van leven



**MARK JANSSEN** voorzitter Stichting Zonnehuis Groep: "De negentig jaar gezamenlijke traditie met de Vereniging vormt niet alleen de basis voor onze corporate story, maar is ook onze intrinsieke drijfveer om waardige zorg te leveren."

voor kwetsbare ouderen vraagt meer dan wat als 'standaard' wordt vergoed." Natuurlijk zijn Janssen en zijn collega's niet blij met de elkaar opvolgende bezuinigingsrondes. "Maar alleen klagen heeft geen zin. Wij willen proactief en innovatief zijn. Ondernemend in waardige zorg." Mantelzorgers en vrijwilligers zijn daarbij

## ILC ZORG VOOR LATER

### ZORG VOOR (N)U

De basis voor zorg, welzijn en inkomen van ouderen over tien, twintig, dertig jaar wordt nu gelegd. ILC Zorg voor Later wil bestuurders, zorgprofessionals en het liefst ook het algemeen publiek laten nadenken over actief en gezond oud worden, met een grote keuzevrijheid en zelfredzaamheid. Innovatie, integraal denken en actiebereidheid vormen belangrijke uitgangspunten, aldus directeur ir. Marieke van der Waal. Zo willen Regionale Kruisvereniging West Brabant, Vereniging Het Zonnehuis (beide ILC-partners) en ILC Zorg voor Later eraan bijdragen dat de zorgprofessional weer een beter gevoel krijgt bij zijn/haar werk. "Het huidige minutenschrijven past niet bij de beleving van het geven - en ontvangen - van zorg", aldus Van der Waal. "Met het initiatief 'De nieuwe zorgprofessional' zoeken we met die zorgprofessionals zelf en met bestuurders naar alternatieven, waarbij die beleving wel volop tot uiting kan komen en tegelijkertijd tot efficiënte en dus betaalbare zorg leidt."

ILC Zorg voor Later is een netwerkorganisatie. "Zestien mensen zetten zich op persoonlijke titel of namens een partnerorganisatie in om 'gezond ouder worden'

*"De banden tussen de Zonnehuis Groep en de Vereniging zijn ontzettend waardevol"*

1945

1946

1947

1948

in toenemende mate belangrijk, zo schetst hij. "De banden tussen de Zonnehuis Groep en de Vereniging zijn hierbij ontzettend waardevol. De Vereniging scheidt voorwaarden, zoals uit hun faciliterende rol bij Ideon en de leerstoelen blijkt. Onze Groep kan input leveren vanuit de praktijk en bijvoorbeeld als pilot-omgeving dienen." Daarbij is het altijd een prettig gevoel dat het in de basis 'goed zit', meent Janssen. "We delen een traditie van negentig jaar inzet voor waardige zorg. Met z'n allen zijn we van hieruit intrinsiek gedreven. Ziel en zakelijkheid kunnen zo een mooie basis leggen voor een waardige toekomst. Zowel de Vereniging als de Groep vervullen zo in toenemende mate een voorbeeldfunctie voor bestuurders en beleidsmakers."

[www.zonnehuisgroep.nl](http://www.zonnehuisgroep.nl)

op de maatschappelijke agenda te krijgen. Omdat zij vinden dat dit nodig is en omdat zij zich daar sterk voor willen maken." ILC staat voor International Longevity Centre. "Longevity betekent zoveel als: op een fitte manier lang leven. Er is een internationaal netwerk van twaalf ILC's. Elk land heeft natuurlijk zo zijn specifieke zaken, maar gezamenlijk kunnen we onze missie meer kracht bijzetten, bijvoorbeeld door een plek binnen de Verenigde Naties. Daar streven we naar."

Vereniging Het Zonnehuis stond mede aan de basis van ILC Zorg voor Later. Omdat het beter kan in de zorg, nu en voor later. En omdat de Vereniging in navolging van haar oprichtster Jo Visser dan niet vanaf de kant toekijkt, maar er iets aan doet.

[www.ilczorgvoorlater.nl](http://www.ilczorgvoorlater.nl)



**MARIEKE VAN DER WAAL** directeur, ILC Zorg voor Later "ILC Zorg voor Later is mede ontstaan vanuit Vereniging Het Zonnehuis. Binnen het thema 'Zorg' en 'Wonen' werken we nog steeds op een warme manier samen."

# De zon in Zonnehuis

Als kind begreep ik niet goed waarom de zon het symbool van het Zonnehuis was. Wat ik zag, vond ik zo weinig opbeurend. Ik trof er mensen die beperkt waren, zo beperkt dat ze niet meer voor zichzelf konden zorgen. Ik beschouwde het als een wrede speling van de natuur. Sinds ieders prille begin is immers alles erop gericht om zelfstandig te worden, om te kunnen lopen, zonder hulp te kunnen staan en alleen te kunnen plassen. Van de kamer bij je ouders verhuis je naar een kamer in de stad of naar een echte woning. Het zorgen voor jezelf gaat je op een gegeven moment zo goed af, dat je ook in staat bent voor anderen te zorgen. Misschien krijg je kinderen, misschien niet. Je krijgt meer en meer maatschappelijk nut. En dan opeens kan het zo zijn dat je terug moet naar af. En buiten de samenleving komt te staan. In mijn beperkte ogen dan...

Ik – die op alle fronten deelneem aan de maatschappij, die alsmaar ruimer mocht gaan wonen, telkens met een nieuwe kamer erbij, gevuld met een nieuw klein wonder – kom steeds vaker in het Zonnehuis waar ik als kind met mijn moeder rondliep. En nu ik

**1 februari 1949** Verplaatsing verenigingsbureau van Beekbergen naar Utrecht

**27 april 1950** Opening Het Zonnehuis-Zuid Holland, Schiedam

1949

1950

1951

1952

steeds breder kan kijken dan mijn tunnelvisie, zie ik zoveel meer dan invalide mensen in een rolstoel, dames die me vragen hen naar huis te brengen en heren die wachten tot ze naar het toilet geholpen kunnen worden. Ik zie meer dan slechts die mensen die een kamer moeten delen, terwijl ze noch familie noch geliefden van elkaar zijn.

Wat ik namelijk zie, is acceptatie van wat is, verdraagzaamheid, mildheid, tolerantie. Ik zie de kracht om telkens weer op te staan om de wanhoop te verdrijven. Ik zie geloof, geloof in het leven en geloof in de goedheid van hun God. Ik zie mensen die groots en meeslepend van iets 'kleins' kunnen genieten, zoals een arm om hen heen of een ontluikende boomknop in de lente.

Maar bovenal zie ik hoop. Hoop als synoniem voor de zon, voor het licht. Hoop als: in staat zijn je op het goede te richten, ook als het slechte je bij de kladden pakt. En dat is de zon in het Zonnehuis. De zon van licht en levenskunst. Zo wil ik ook stralen.

**KORINE VAN VELDHIJSEN**  
Bijzondere verhalen.nl

# Nieuw bestuur, oude wortels

Binnen deze jubileumuitgave past ook een bericht over het afgelopen jaar, 2010.

Een Jaarbericht over de organisatie van Vereniging Het Zonnehuis, activiteiten, financiën en projecten. In 2010 trad een heel nieuw bestuur aan. Vijf nieuwe bestuurders die vanuit de wortels van de Vereniging de koers voor de komende jaren uitzetten, ook op basis van inbreng van de leden en het vrijwillige en professionele zorgveld.

1 oktober 1953 Aanvang opleidings-  
cursus voor Ziekenverzorgster

7 januari 1954 Opening  
Het Zonnehuis-Doorn

1953

1954

1955

1956

## ORGANISATIESTRUCTUUR

Vereniging Het Zonnehuis is ontstaan als particulier initiatief met een geestelijk en sociaal uitgangspunt: verpleging en verzorging van langdurig zieken op basis van christelijke beginselen. Vereniging Het Zonnehuis is opgericht door enkele voortrekkers uit het initiatief 'Zonnewende', Bond voor zieken; een correspondentiekring van leden die zich bekommerden om de toestand van langdurig zieken in Nederland. Hun droom was het realiseren van een eigen tehuis, zodat deze mensen een plek hadden om te verblijven.

Destijds was de Vereniging opgebouwd uit een Hoofdbestuur, Dagelijks Bestuur en regionale besturen. In de loop van de tijd zijn er vele wijzigingen geweest. Momenteel wordt de Vereniging geleid

door een bestuur van vijf personen die gekozen zijn op basis van hun maatschappelijke kwaliteiten en ervaring. De leden van de Vereniging kunnen hun stem laten horen tijdens de jaarlijkse Algemene ledenvergadering.

Gezien de historie en samenwerking met netwerkorganisatie Stichting Zonnehuis Groep is er een gezamenlijke directeur. Deze formele functie wordt voor één dag per week ingevuld door Arnold Burlage. Daniëlle Swart is in dienst als operationeel manager en verantwoordelijk voor bestuursondersteuning, beleidszaken, projectbegeleiding, communicatie en fondsenwerving. Er wordt gebruik gemaakt van een gezamenlijke bureauorganisatie en administratieve ondersteuning in Bilthoven.

## BESTUUR

In 2010 is er inspanning verricht om met behulp van een werving- en selectiebureau een compleet nieuw bestuur te kiezen. Het oude bestuur had te kennen gegeven na de reorganisatie in 2006 het stokje te willen overdragen. Gezien de voor enkele bestuursleden verplichte termijn om af te treden, is ervoor gekozen om direct vijf nieuwe bestuursleden te kiezen. Twee leden uit het oude bestuur hebben gezorgd voor de overdracht tot 1 januari 2011. Er is op 28 september 2010 tijdens het congres Waardige zorg in Zwolle op formele wijze afscheid genomen van het oude bestuur, onder dankzegging voor hun enorme inzet en betrokkenheid.

Het nieuwe bestuur is met instemming van de aanwezige leden op de Algemene

ledenvergadering van 4 juni 2010 geïnstalleerd. Zij zijn in 2010 driemaal bijeen geweest, waaronder tijdens een introductiebijeenkomst op 8 september, georganiseerd in het Florence Nightingale Instituut te Zetten.

**SAMENSTELLING BESTUUR PER 31 DECEMBER 2010**  
*De zittingsperiode voor alle leden duurt tot 2014*

De heer mr. M.P. (Maarten) den Ottolander, *voorzitter*  
De heer ir. C.P.M. (Paul) van Waning, *secretaris*  
De heer drs. H. (Henk) van der Stelt, *penningmeester*  
Mevrouw drs. G.M. (Trudy) Siegerink, *lid*  
Mevrouw drs. W.I. (Wendela) Sandberg van Boelens, *lid*

**PORTEFEUILLEVERDELING EN KORTE KENNISMAKING**

Gezien de noodzaak om zo snel mogelijk vertrouwd te raken met de thematiek die de Vereniging aangaat, heeft het bestuur besloten een portefeuilleverdeling te hanteren. Op deze manier wordt zo efficiënt en effectief mogelijk gebruik gemaakt van de aanwezige kennis en ervaring bij de bestuursleden.

Leerstoelen en media: de heer mr. M.P. (Maarten) den Ottolander, voorzitter. Den Ottolander is partner bij Value Positioning counsel, bekleedde voorheen directiefuncties op het terrein van general management, marketing, investor relations en communicatie bij onder

andere Randstad Holding, Achmea en de Koninklijke Nedlloyd Groep.

Bestuur stichting Ideon: de heer ir. C.P.M. (Paul) van Waning, secretaris en mevrouw drs. G.M. (Trudy) Siegerink, lid. Van Waning is organisatieadviseur en gecertificeerd mediator, verbonden aan Claassen, Moolenbeek & Partners en aan Vannimwegen (adviesbureau gericht op woningcorporatiesector), voorheen bekleedde hij uiteenlopende leidinggevende functies in de uitgeverijbranche en aanverwante sectoren. Siegerink is eigenaar van Siegerink advies & interim dienstverlening aan maatschappelijke instellingen en publieke organen, bekleedde voorheen directiefuncties in de zorg (thuiszorg, verpleging en verzorging, gehandicaptenzorg en geestelijke gezondheidszorg).

Bestuur stichting ILC Zorg voor Later: mevrouw drs. W.I. (Wendela) Sandberg van Boelens, lid. Sandberg van Boelens is eigenaar Sandberg & Van den Berg, advies in cultureel ondernemen, bekleedde voorheen leidinggevende functies bij muziekinstellingen (Amsterdamse Bach Solisten, Rotterdams Philharmonisch Orkest) en was werkzaam in fondsenwerving (Foster Parents Plan). Expertisenetwerk Levensvragen en

Ouderen: de heer ir. C.P.M. (Paul) van Waning, secretaris.

Raad van Commissarissen Zonnehuis Groep: de heer drs. H. (Henk) van der Stelt. Van der Stelt is zelfstandig gevestigd onafhankelijk professioneel commissaris c.q. toezichthouder, bekleedde voorheen directiefuncties bij Hewlett Packard, AT Kearney, Rabobank International, Twijnstra Gudde.

Fondsenwerving en ledenbeheer: mevrouw drs. W.I. (Wendela) Sandberg van Boelens, lid.

**BESTUURSVERGOEDINGEN**

Het bestuur van Vereniging Het Zonnehuis ontvangt een jaarlijkse vergoeding conform de NVTZ-normering (Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorginstellingen).

**SUBSIDIEBESLUITEN**

In 2010 zijn de volgende subsidieaanvragen ingediend en goedgekeurd:

- Realisatie project Thuis Zijn: gesprekken met bestuurders en verpleeghuizen in beeld.
- Partnerschap ILC Zorg voor Later: drie jaar financiële bijdrage.
- Deelproject Intervisie Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen.

1957

1958

1959

1960

9 januari 1959 Opening Het Zuidelijk Zonnehuis, Roermond (sluiting in 1962)



Rolstoelwandeldag van Randerode in Apeldoorn was een groot succes

- Stichting Dierenweide: nieuwbouw Zonnehuis Oostergast.
- Intentieverklaring verlenging partnerschap Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen.

#### HEALTH CARE GOVERNANCE CODE

Het bestuur van Vereniging Het Zonnehuis hanteert de vastgestelde Health Care Governance Code (Zorgbrede Governancecode, commissie Meurs). Deze code is een samenbundeling van moderne, en inmiddels breed gedragen, algemene opvattingen in de zorg over goed bestuur, toezicht en verantwoording. De code sluit aan op de gedragscode voor de goede bestuurder van de NVZD (Vereniging van bestuurders in de gezondheidszorg), op de code voor de toezichthouder van de NVTZ (Nederlandse Vereniging van Toezichthouders in Zorginstellingen) en op het gedachtegoed van andere branche- en belangenverenigingen.

#### ANBI-VERKLARING

Vereniging Het Zonnehuis wordt sinds 1997 door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Giften zijn voor de gevers aftrekbaar voor de inkomstenbelasting of

vennootschapsbelasting. Uitkeringen door de instelling zijn vrijgesteld van schenkingsrecht. In 2011 zal Vereniging Het Zonnehuis opteren voor het Keurmerk Goede Doelen dat gesteund wordt door het Instituut Fondsenwerving (IF) en Stichting Nationale Goede Doelen Test (SNGDT). Het Keurmerk Goede Doelen is bedoeld voor fondsenwervende instellingen die over een ANBI-status beschikken.

#### OVERZICHT LEDEN EN DONATEURS

	Aantal	Inkomsten	Legaten
2004	11.951	109.887,-	37.056,-
2005	10.686	104.552,-	173.873,-
2006	10.500	96.055,-	2.001.200,-
2007	8.742	75.608,-	259.087,-
2008	7.723	74.833,-	247.933,-
2009	7.500	80.310,-	11.613,-
2010	7.054	53.317,-	12.150,-

#### LEDEN EN DONATEURS

In bovenstaande tabel is te zien dat het aantal begunstigers van Vereniging Het Zonnehuis gestaag afneemt. Dit heeft ook zijn weerslag op het uitgavenpatroon, aangezien het realiseren van een eigen Zonnehuis-magazine een kostbare aangelegenheid is. Toch is het belangrijk

om op deze manier in gesprek te blijven met de achterban van Vereniging Het Zonnehuis. Onze ledengemeenschap vormt toch het werkelijke 'kapitaal' van de organisatie. Er zal in 2011 opnieuw inzet gepleegd worden om het contact met leden en donateurs te versterken. Het negentigjarig jubileum draagt hieraan bij.

#### FINANCIËN

##### RESULTAAT 2010

De jaarrekening 2010 zal met een negatief resultaat sluiten. Het tekort op de reguliere exploitatie van 2009 is ingelopen, deels door een terughoudend subsidiebeleid en deels door een beter rendement op de beleggingsportefeuille. De toename van de indirecte kosten in 2009 is omgebogen in 2010 door bezuinigingen op personele lasten en algemene kosten.

Echter heeft het bestuur in 2009 aan Stichting Ideon, het kennis- en innovatiecentrum voor Dementie Professionals, een financiële bijdrage toegezegd van € 750.000,- in de vorm van een achtergestelde renteloze lening. In 2010 is besloten om het reeds uitbetaalde gedeelte ad. € 550.000,- om te zetten in een subsidie om daarmee ook het aantrekken van derdefinanciers voor

1961

1961 Draag zorg voor hem: 40 jaar Vereniging Het Zonnehuis



1962

1963

Ideon te vergemakkelijken. De financiële bijdrage aan Ideon geeft invulling en uitwerking aan het strategisch beleid van Vereniging Het Zonnehuis om ook op een meer structurele wijze een blijvende bijdrage te leveren aan het aanpakken van grotere maatschappelijke problemen zoals dementie. Door Stichting Ideon te helpen verbindt ook Vereniging Het Zonnehuis haar eigen ambities rondom kennisverspreiding in de ouderenzorg. Het streven is om juist de verzorgenden met raad en daad te kunnen ondersteunen en hen te inspireren om hun belangrijke dagelijkse werkzaamheden met en voor mensen met dementie op een menselijke respectievelijk waardige wijze te blijven uitvoeren en zo mogelijk te verbeteren.



Dientengevolge wordt het resultaat uit de reguliere bedrijfsvoering met eenzelfde bedrag verlaagd. Verder is de reserve voor de financiering van de bijzondere leerstoelen aan de Vrije Universiteit aangevuld ten laste van het resultaat, zodat de bekostiging hiervan ook gedurende het laatste jaar van de vijfjaarstermijnen die in 2011 aflopen is verzekerd.

#### EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen per ultimo 2010 valt uiteen in het verenigingskapitaal (de zogenoemde continuïteitsreserve) en de overige (vrije) reserves. De daling van de overige (vrije) reserves is veroorzaakt door de hiervoor omschreven eenmalige afboekingen.

Het is gebruikelijk de continuïteitsreserve net 2,5% per jaar te laten toenemen. Deze dotatie gaat eerst ten laste van de overige reserves. Het bedrag van de continuïteitsreserve is bedoeld om Vereniging Het Zonnehuis als organisatie in stand te houden, te laten groeien en toekomstige rendementen te vergroten, en is dus niet beschikbaar voor doeluitkeringen in de vorm van subsidies. Het na dotatie aan de continuïteitsreserve resterende bedrag aan boekwinst of -verlies

#### BALANS

Per 31 december 2010 in euro's

#### ACTIVA

##### VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa	143.441
Financiële vaste activa	5.622.833

##### VLOTTENDE ACTIVA

Vorderingen op korte termijn		
– Debiteuren	0	
– Groepsmaatschappijen (Zonnehuis Groep)	23.182	
– Overlopende activa	44.716	
		67.898
Liquide middelen		379.390

#### Totaal

**6.213.562**

#### PASSIVA

##### EIGEN VERMOGEN

Reserve	562.048	
Continuïteitsreserve	5.080.528	
		5.642.576

Kortlopende schulden

570.986

#### Totaal

**6.213.562**

1964

1965

1966

1967

mei 1964 Opening Het Zonnehuis-Zuidhorn

1966 Verhuizing Het Zonnehuis-Schiedam naar Vlaardingen

wordt toegevoegd aan, respectievelijk afgeboekt op de overige vrije reserve. Dit is het deel van het vermogen van de Vereniging dat kan worden bestemd c.q. uitgekeerd ten behoeve van projecten die invulling geven aan het inhoudelijke beleid, voor zover deze niet ten laste komen van de voorziening Activiteiten in de begroting.

#### ACCOUNTANTSVERKLARING

De jaarrekening 2010 wordt gecontroleerd door KPMG. Ten tijde van het uitbrengen van dit Jaarbericht waren de werkzaamheden hiertoe nog niet afgerond. Voornoemde cijfers zijn dan nog onder voorbehoud. Separaat van dit Jaarbericht wordt een jaarrekening met accountantsverklaring uitgebracht en is dan beschikbaar voor belanghebbenden.

#### STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2010

	2010	2009
Baten	611.802	547.212
Lasten	1.377.530	708.663
	<b>-765.728</b>	<b>-161.451</b>
Financiële baten en lasten	1.911	406
<b>Resultaat</b>	<b>-763.817</b>	<b>-161.045</b>

## BELEGGINGSBELEID

Het vermogen van Vereniging Het Zonnehuis is sinds 2008 ondergebracht bij beleggingspecialist Schretlen & Co, onderdeel van Rabobank Groep. Hiervoor wordt een jaarlijkse fee berekend. Vereniging Het Zonnehuis heeft bepaald dat haar beleggingen moeten voldoen aan richtlijnen op het gebied van sociaal verantwoord ondernemen en duurzaamheid.

## PROJECTEN

### VERENIGING VOORUIT

In 2010 gaf Vereniging Het Zonnehuis invulling aan het projectplan Vereniging Vooruit door het laten uitvoeren van een verkenningsonderzoek onder vrijwilligers binnen de Zonnehuis Groep. Per deelnemende stichting zijn er groeps-gesprekken gehouden om te achterhalen hoe vrijwilligers denken over de doelen van Vereniging Het Zonnehuis en welke behoeften er zijn. De uitkomsten van deze verkennende gesprekken zijn besproken met de coördinatoren Vrijwilligersbeleid in de Zonnehuis Groep. Tijdens het congres Waardige zorg op 28 september 2010 heeft onderzoeksbureau Transpositio een toelichting op de uitkomsten gegeven. In samenspraak met het bestuur van Stichting Zonnehuis

Groep is besloten dat Vereniging Het Zonnehuis initiatieven voor het werken aan lokale zorggemeenschappen (met vrijwilligers) ondersteunt. Hiertoe ontwikkelen de deelnemers in de Zonnehuis Groep hun eigen vrijwilligersbeleid.

### ZONNEHUIS MAGAZINE SR.

Als uitvloeisel van de samenwerking tussen Stichting Zonnehuis Groep en Vereniging Het Zonnehuis is nagedacht over een gezamenlijk format voor een Zonnehuis magazine. Een nieuw jasje met een nieuwe naam, Sr. (spreek uit: Senior). Dit magazine richt zich op verhalen over waardig ouder worden. Het is bedoeld om leden, donateurs en relaties een beeld te geven van de actualiteit in de ouderenzorg. De nadruk ligt op de beleving van bewoners, medewerkers, familie, mantelzorgers en vrijwilligers. Wat is voor hen belangrijk en wat maakt voor hen dat zij kunnen spreken over 'het huis naar je hart-gevoel'. Dit wordt verwoord in interviews over zogenaamde pronkstukken en inkijkjes in het werken en wonen in een verpleeghuis.

Er is veel energie gestoken in het ontwikkelen van een nieuwe redactieformule en stramien. Communicatiemedewerkers binnen de Zonnehuis Groep zijn bij dit

proces betrokken en zij hebben meegewerkt aan het realiseren van interviews en reportages op locatie. Tevens is er gezocht naar manieren om de betrokkenheid van donateurs en vrijwilligers te vergroten bij het werk van Vereniging Het Zonnehuis. Het Zonnehuis Magazine/Sr. is in 2010 twee keer verschenen. Tevens is er een interne variant gemaakt voor medewerkers in de Zonnehuis Groep die deelnemen aan het Kennisnetwerk Zonnehuisweb.nl. Deze zogenaamde 'Zonnehuis Special' is gebruikt om aandacht te vragen voor de verschillende kenniskringen en hun ambities.

### WAARMERK EEN ZONNEHUIS

Dit project is een gezamenlijke zoektocht naar wat de Zonnehuis-familie bindt. Enkele zorglocaties uit de Zonnehuis Groep zijn hiermee aan de slag gegaan om te laten zien waaraan je merkt dat je in een Zonnehuis woont of werkt. Dit kan gekleurd zijn door lokale waarden of gewoonten, maar wat maakt nu dat je spreekt over een 'Huis naar je hart'? Dit project is afgesloten met een eindpresentatie aan een delegatie van het bestuur van Stichting Zonnehuis Groep. De speciale WaarMerk-krant is verspreid onder de deelnemende stichtingen.

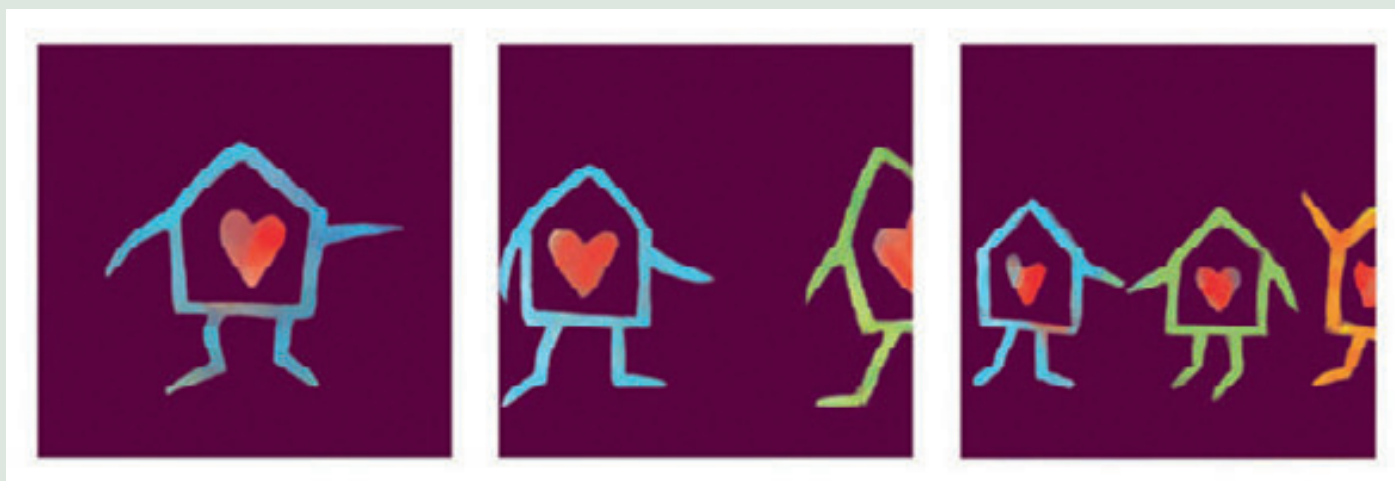
1968

1968 Invoering Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

1969

1970

19



Wanneer spreek je over een 'Huis naar je hart'? Op de momenten van de Waarheid klopt alles. Deze momenten-verzameling mogen we koesteren en zouden we kunnen vatten in

een boek. Een boek met nog vele lege pagina's die we vullen vanuit onze harten, daar waar onze gemeenschappelijkheid, de collectieve waarden en ambities liggen en van waaruit we

onze belofte doen aan de individuele bewoners. Daarmee vormen we gezamenlijk een Zonnehuis als Waar Merk

**PUBLICATIES**

**THUIS ZIJN**

In 2010 is de trilogie van het project 'Houd de naaste vast' gepresenteerd in de vorm van het boekwerk Thuis Zijn. Dit boekwerk is gepresenteerd tijdens het congres Waardige zorg op 28 september 2010 in het Zonnehuis Zwolle. Dominee Gremdaat (alias Paul Haenen) wijdde er nog een eigen preek aan met zijn visie op het positieve aspect van het Zonnehuis (zie ook pagina 22). Het boekwerk is ook zeer positief ontvangen door collega-instellingen uit de sector die het voor € 12,50 konden aanvragen.

**TJA, WAT ZAL IK ZEGGEN...**

De kenniskring geestelijk verzorgers binnen de Zonnehuis Groep heeft een bewerking gemaakt van het boek 'What will I Say' dat in Amerika gebruikt wordt. De titel verwijst naar situaties waarin je als verzorgende niet zo snel weet hoe te reageren. Dit boek is in gezamenlijkheid met het Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen uitgegeven. Tevens is er een dvd gemaakt met voorbeelden uit de praktijk. Het boek is verkrijgbaar via Uitgeverij Boekencentrum.

De WaarMerk-krant doet verslag van de gezamenlijke zoektocht naar wat de Zonnehuis-familie bindt

# WaarMerk

WAARMERK | INZICHTEN IN WAT ONS BINDT – BEWAARKRANT OVER HET PROJECT WAARMERK | VOORJAAR 2010



een Zonnehuis

**Bilthoven** – Van oudsher hebben de zes stichtingen van de Zonnehuis Groep een gezamenlijk fundament dat in de loop van de tijd wat aan het zicht onttrokken is geraakt. Die basis in combinatie met de lokale eigenheid en de mogelijkheid om van elkaar te leren, maakt het waardevol om samen te werken. Dan is het goed dat gezamenlijke fundament te herontdekken, wat maakt de zorg binnen een Zonnehuis uniek? Vijf groepen medewerkers zochten met leden van cliëntenraden, vrijwilligerstraden en collega's naar momenten van waarheid. Op 9 maart 2010 presenteren zij hun bevindingen op het bestuursbureau in Bilthoven.

De Zonnehuis Groep omvat meer dan vijftig verpleeghuizen en woon-

## Project WaarMerk: de essentie van een Zonnehuis Gezamenlijk op zoek naar de fundamenten

zorgcomplexen. Hierbij zijn duizenden mensen betrokken: cliënten, hun familie, medewerkers en vrijwilligers. Vanuit De Hoekste in Ommeren, Bunnichem in Bunnik, Adriaan Pauw in Vlaardingen, Woonhavens Zorggroep Westerkwartier en De Riethorst in Zwolle hebben teams gezamenlijk een creatieve zoektocht ondernomen. Elk project is te symboliseren als een opgraving naar het fundament

van de Zonnehuis Groep. Want hoewel de visie van grondlegster Jo Visser daerbij uit de jaren twintig van de vorige eeuw, is deze nog steeds actueel: waardige zorg voor mensen die door ouderdom of anderszins de regio hebben verloren en afhankelijk zijn van intensieve zorg, iedereen is welkom. Uiteraard zijn er sindsdien veel zaken veranderd en elke locatie speelt in op de behoeften in de eigen regio.

De vijf teams zijn enthousiast en zorgvuldig te werk gegaan. Geen brude grafacties, maar veel aandacht met een klein kwastje op zoek naar de nuances. Tijdens de presentaties maakte dit indruk. De zorgvuldigheid, de betrokkenheid, de emoties ook.

**WaarMerk (je het aan?)**  
Waar merk je het aan dat je in een Zonnehuis woont? Of dat je in een Zonnehuis werkt? Impliciet zijn dit de vragen waarmee de projectteams aan de slag zijn gegaan. Alle gevonden momenten van waarheid, alle presentaties, alle locaties



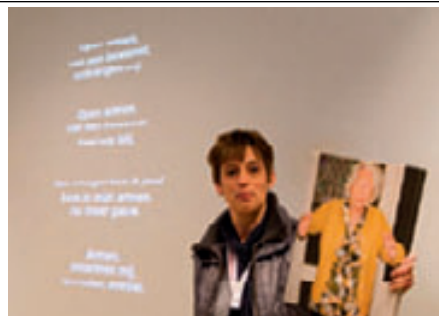
## Ik ken jou

**Zuidhorn** – 'Met open armen', 'een warm nest', 'naar huis'. De momenten van waarheid die de Woonhavens Zorggroep Westerkwartier binnen hun project WaarMerk hebben gevonden, stralen warmte en verbondenheid uit. Het team van medewerkers en een lid van de cliëntenraad kiest als overkoepelende titel: 'Ik ken jou'. Dat kleine zonnige herberg- vertrouwen en contact maken, hoewel dat laatste niet altijd lukt.

De Woonhavens bieden een thuis aan dementerende ouderen, vertelt verzorgende Adria van Lienen. 'Toen het project WaarMerk begon, hebben we er binnen het team over gesproken en een lid van de cliëntenraad uitgenodigd.' Al snel kwam de beeldspraak 'met open armen' naar voren. 'Van heruit zijn we verder gegaan.'

**Begrijpen als basis**  
'We hebben gezocht naar de momenten van waarheid zoals de cliënt die bobbel', licht locatiemanager Mirke Bostma toe. 'Hiervoor is het belangrijk dat we iedere cliënt zo goed mogelijk begrijpen – niet zoals in ons dagelijks werk. Daarom is het contact met de familie zo belangrijk.' Ondanks de wil, de betrokkenheid en de ingangsvragen lukt het niet om elke cliënt altijd te begrijpen. 'Dan krijg je het niet voor elkaar om echt contact te maken.' Toch zijn ook dergelijke momenten van waarde, ze dragen bij aan het leren kennen en begrijpen van de persoon in kwestie.

**Een Zonnehuis – huis naar je hart**  
Het project WaarMerk in beeld  
Een Zonnehuis is meer dan een lokaal Samen brengen we het tot leven, geven we het invulling.  
Dat doen we allemaal vanuit onze eigen betrokkenheid, vanuit ons hart.  
Een →



Woonhavens Zorggroep Westerkwartier presenteert hun zoektocht naar momenten van de waarheid via foto's, gedichten, een collage en een film. Adria van Lienen draagt het gedicht 'Open armen' voor en lukt zich vergezeld door een foto van een van de bewoners die Adria met open armen begroet.

**Wonen, thuis zijn**  
'Binnen de Woonhavens gaat het om kleinschalig en begeleidt wonen.' Cliëntenraadslid Jacob Willemssen benadrukt het laatste woord. 'Zo voelt het ook. Mensen wonen hier, het is hun thuis.' Jacob is zich ervan bewust dat dit geen vaanzelfsprekendheid is en dat er veel bij komt kijken om zo'n sfeer te behouden. 'Dat is het mooie van dit project. Je probeert vanuit de bewoners naar de situatie te kijken, verbeeld je eigen blik en leert

weer van de ervaringen van anderen.' Op film legde Jacob de momenten van waarheid van zijn schoonmoeder vast. Ze woonde alleen en kon door de voortgeschrijdende dementie steeds minder goed voor zichzelf zorgen. 'Hier kan ze, als ze dat wil, contact maken met de andere bewoners. Ze is helemaal opgebloed.'

**(H)erkenen**  
Na de presentatie praten de aanwezigen in kleine groepjes verder. De Woonhavens hebben indruk gemaakt. 'Als een bewoner tijdens een wandeling tegen je zegt: waarheid van zijn schoonmoeder vast. Het is gemeen, kom we gaan naar huis, dan doe je iets goeds', zo klinkt het. 'Het 'elkaar kennen' raakt ook een kern. 'Dat uitstralen is mooi. Ook voor nieuwe bewoners. Ik wil je graag leren kennen en daar neem ik de tijd voor.' Bij mensen met dementie is het ook steeds opnieuw elkaar leren kennen. En vanuit het kennen volgen erkenen en herkennen.'

**MERK WAARDIG:**

- 2 Interview: kwetsbaar en waardevol**  
De interviews van het projectteam de klooster in Ommeren hebben indruk gemaakt, niet in de laatste plaats bij de interviewees zelf.
- 2 Van zorgen naar leefplan**  
De cliënten van Woonzorgcentrum Bunnichem in Bunnik hebben het voor het zeggen.
- 3 Nieuw: De Riethorst-reisgids**  
Woonzorgcentrum De Riethorst in Zwolle heeft de tot nu toe gevulde route vastgelegd en rest weer verder.
- 4 Niet alles is wat het lijkt**  
Het project WaarMerk leverde Woonhavens Adriaan Pauw in Vlaardingen veel nieuwe inzichten op.

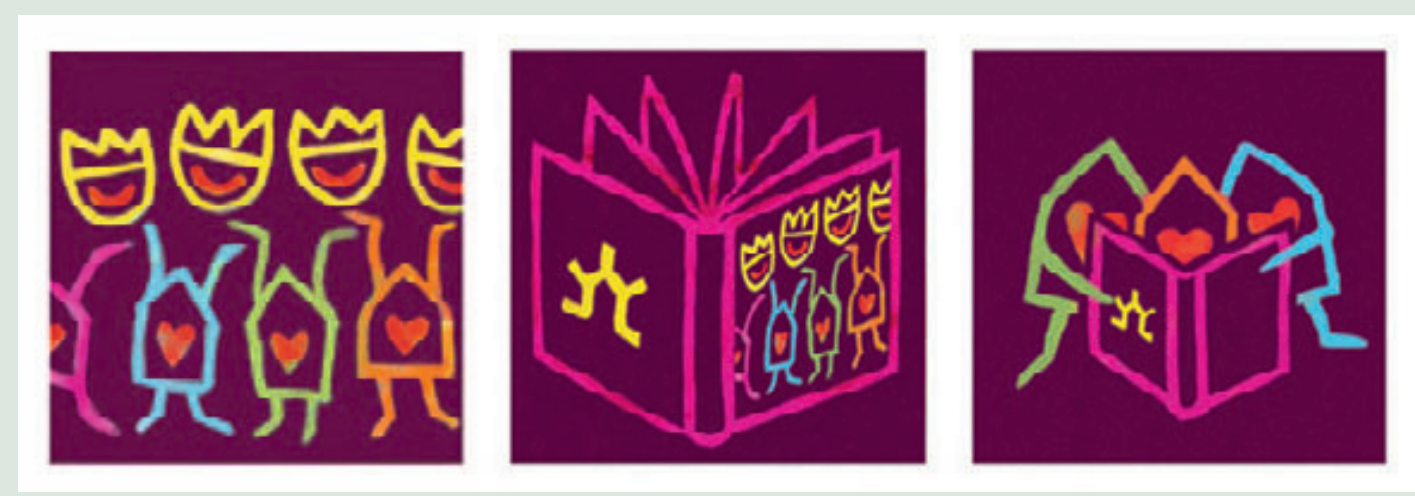
**Bijzondere reis**

**Bilthoven** – De vijf projectteams hebben het project WaarMerk ervaren als een bijzondere reis. Een reis binnen je eigen werklocatie, met je collega's, vrijwilligers en mantelzorgers, en soms ook een reis binnen jezelf. Angélique de Rog van Adriaan Pauw in Vlaardingen dankt daarom de Zonnehuis Groep voor de opdracht. 'Het project heeft voor mij iets heel bijzonders tot stand gebracht', vertelt ze. 'Door met dit project bezig te zijn, samen met iedereen die erbij betrokken is, heb ik ontdekt dat het er niet toe doet welke inhoudelijke onderwerpen ik inbreng in relatie, maar dat het voor mij het belangrijkste is dat ik mijn eigen klus meeneem.' Het gevoel van een reis kwam bij het team van De Riethorst in Zwolle al vrij vroeg naar boven. 'Maar we twijfelden ook wel of dit de voor ons passende vorm was', zo lukt Simone Fokky terug. 'Het boem we dat gevoel uitspreken, werd er op de deur geklopt. De partner van een bewoner wilde een van ons spreken. Na een paar minuten kwam 'Ingrid' weer terug, met een enveloppe die deze meneer per se wilde geven om zijn waardering uit te spreken. Hij had op de enveloppe geschreven: 'Een goede reis'. Toe wisten we dat we op de juiste weg waren. Dat is ook zo gebelken en De Riethorst zet de reis nog verder voort, in hun reisgids zijn nog veel lege pagina's te vullen.'

1972 1973 1974

1972 Opening Het Zonnehuis-Zwolle

1974 Opening Het Zonnehuis-Amstelveen



# Kennis en vaardigheden vergaren en delen

Op 4 juni 2009 is Ideon opgericht, mede met steun van Vereniging Het Zonnehuis. Ideon is er om dementieprofessionals, en de organisaties waar zij werken, te ondersteunen in het dagelijks werk met en voor mensen met dementie. Zodat zij een optimale kwaliteit van leven ervaren. Barbera van der Schans en Selma te Boekhorst, Ideon-kennismanagers, presenteren een selectie van de Ideon-activiteiten in 2010.

Door Selma te Boekhorst en Barbera van der Schans

## BASISOPLEIDING DEMENTIE

Dementie kan ervoor zorgen dat mensen zich anders gaan gedragen. Hun gedrag is het gevolg van hun ziekte en daar komt bij dat ze vaak niet begrijpen wat ze (verkeerd) doen of wat de persoon tegenover hen precies bedoelt. Dat stelt deze mensen en verzorgenden of activiteitenbegeleiders nog wel eens voor lastige situaties. Daarom is Ideon de Basisopleiding Dementie gestart, in navolging van het Schotse Care Home Programme. Dat programma is ontwikkeld aan het Dementia Services Development Centre van de Universiteit van Stirling.

In september 2009 startte de eerste lichte verzorgenden en activiteitenbegeleiders. In 2010 ronden zij deze opleiding af. Veel verzorgenden gaven aan dat zij zich door de opleiding meer vaardig voelden naar de bewoners toe en dat zij het gedrag van hun bewoners beter konden begrijpen. Daarnaast vonden ze het prettig dat zij nu meer kennis hadden over dementie, depressie, delier, behandeling, omgang met familie, het zorgleefplan en wetten en regelgeving. Meerdere verzorgenden uitten dat zij meer in gesprek durfden te gaan met de arts en zo het gebruik van

1975

1976

1977

1978



**PROFESSOR JAN EEFSTING** overhandigt Selma te Boekhorst haar doctorsbul

psychofarmaca bij enkele bewoners hebben kunnen stoppen.

De basisopleiding dementie bleek aldus een groot emanciperend effect te hebben, wat de betrokken organisaties ondersteunden: zorgcentrum Theresia in Ouderkerk aan de Amstel en Huize Eirene in Apeldoorn. Zo woonden de directie en de cliëntenraad in zorgcentrum Theresia de certificaatuitreiking bij.

In 2010 zijn afspraken gemaakt om de basisopleiding dementie eveneens uit te zetten in andere verpleeghuizen: in Apeldoorn, Beekbergen en Vlaardingen. Deze opleidingen starten in 2011.

Naast de basisopleiding dementie heeft Ideon de volgende cursussen ontwikkeld en gegeven:

- Cursus benaderingswijzen ('t Reigersbosch, Duivendrecht)



**ENKELE GECERTIFICEERDEN** uit Zorgcentrum Theresia, Ouderkerk aan de Amstel

- Introductie cursus voor niet verzorgend personeel en vrijwilligers (Adriaan Pauw, Vlaardingen en De Vier Dorpen, Beekbergen, beide 2011)

Ideon heeft in 2010 bovendien bij een tiental zorginstellingen opdrachten uitgevoerd, variërend van adviezen over bouw en inrichting tot workshops over visieontwikkeling.

#### PROMOTIE

Op 21 januari 2011 promoveerde Ideon-kennismanager Selma te Boekhorst aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. Zij

verdedigde haar onderzoek naar kleinschalig wonen voor ouderen met dementie, dat in 2003 mede door Vereniging Het Zonnehuis gesubsidieerd werd. Te Boekhorst onderzocht zowel het concept van kleinschalig wonen, als de effecten ervan. Belangrijkste uitkomst: het is voor bewoners, maar vooral voor verzorgenden, prettiger in een kleinschalig wonen-setting dan in traditionele verpleeghuiszorg.

#### SYMPOSIUM DOMOTICA

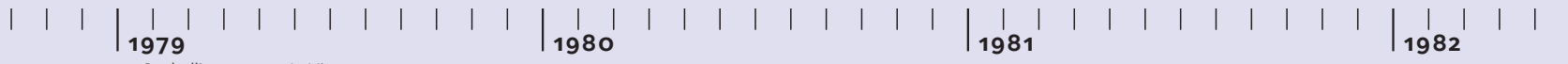
Domotica staat voor elektronische communicatie tussen verschillende elektrische toepassingen in de woonomgeving, voor de bewoner en dienstverlener. Er zijn ontwikkelingen op dit vlak die mogelijk een positieve bijdrage kunnen leveren aan de kwaliteit van leven van mensen met dementie, als alternatief voor vrijheidsbeperkende maatregelen. Uit onderzoek van het VU medisch centrum Amsterdam (VUmc) en Ideon is al gebleken dat domotica voor deze toepassing een goede aanvulling kan zijn, maar dat tussen de verzorgenden op de werkvloer en managers en medici nogal wat onenigheid bestaat over het gebruik ervan. Daarom organiseerde Ideon samen met VUmc op 14 december 2010 een

behoefte omtrent dit onderwerp. Uit de enquête kwam naar voren dat veel respondenten wel ervaring hebben met zingevingactiviteiten bij mensen met dementie, maar dat zij zich veelal niet voldoende capabel voelen in de uitvoering ervan. Opvallend was het onderscheid dat zij maakten tussen geïsoleerde zingevingactiviteiten zoals (snoezel) kerkdiensten en gespreksgroepen en 24-uurs-zingeving op de afdeling, en het belang dat zij aan beide vormen hechtten. In oktober 2010 werkte Ideon de resultaten uit de enquête verder uit tot een poster voor het congres 'Coming of Age' in Londen. De bevindingen van Ideon sluiten aan bij onderzoek uit Schotland en Noord-Ierland.

In 2010 heeft Ideon ook meegewerkt aan het projectvoorstel 'Spiritualiteit



**1981** Vaste bijdrage per lid of donateur in plaats van 'busjeshouders'



1979

**1979** Onthulling portret Jo Visser door mej. G.M. Rutteman



1980

1981

1982

symposium over de voor- en nadelen van het gebruik domotica als alternatief voor vrijheidsbeperkingen voor mensen met dementie in het verpleeghuis. Het symposium werd goed bezocht en als goed beoordeeld. Hopelijk leidt het tot meer discussies in de verpleeghuizen over vrijheidsbeperkingen, een heel belangrijk maar ook ingewikkeld onderwerp.

#### ZINGEVING BIJ DEMENTIE

De organisatoren van de Geriatriedagen 2010 in Rotterdam vroegen Ideon een presentatie te houden over zingeving bij mensen met dementie. Hiertoe heeft Ideon enquêtes gehouden onder 276 dementieprofessionals (verzorgenden/verpleegkundigen, geestelijk verzorgers, psychologen, artsen en maatschappelijk werkers) over hun ervaringen en

en Dementie' van het Expertisenetwerk Levensvragen en Ouderen. Waar nodig zal dit project trainingen, hulpmiddelen, methoden en publicaties rondom spiritualiteit en dementie ontwikkelen en die met reeds bestaand materiaal beschikbaar maken. Hiermee voorziet Ideon in de behoefte aan ondersteuning en het vergroten van praktische vaardigheden.

[www.ideon-dementie.nl](http://www.ideon-dementie.nl)



# “Thuis zijn ... ken je die uitdrukking?”

Door dominee Eppe Gremdaat



DOMINEE EPPE GREMDAAT tijdens het  
Congres Waardige Zorg 2010 in Zwolle

1982 Vormen van bewoners- en  
familieraden met een reglement en  
jaarlijkse verslaglegging

1983

1984

1985

1986

Thuis zijn. Het is de juiste boektitel van een indrukwekkend verslag van gesprekken met bestuurders van zorginstellingen in heel Nederland. Thuis zijn. En wat opvalt, is de bevlogenheid, het idealisme, de wil om mensen te helpen, te troosten, zich thuis te voelen. Dames en heren we leven in een maatschappij waar het negativisme de boventoon voert. Daar waar het slecht gaat, zijn de camera's! Bestuurders die een scheve schaats rijden worden uitgenodigd in de diverse praatprogramma's om verantwoording af te leggen. Jeroen Pauw en Paul Witteman zijn de nieuwe rechters, Radar de nieuwe rechtszaal en bij Mathijs van Nieuwkerk hoef je alleen nog maar ja en nee te zeggen. En als je nee zegt terwijl hij ja bedoelt, word je uitgelachen en weggehoond. Moeten we dan stoppen

met het aan de kaak stellen van misstanden? Misstanden die er natuurlijk altijd en overal zijn. **Nee, we moeten niet stoppen met het signaleren van het kwade maar we zouden daarnaast moeten beginnen met het signaleren van het goede.** Daar waar alles op rolletjes loopt, daar waar bewoners en personeel blij met elkaar zijn, daar waar vreugde heerst, daar zou het licht op moeten schijnen. Mensen die het goed doen zouden dat voor radio, tv en kranten uit moeten kunnen dragen. Zodat de slechte organisaties kunnen denken: 'Ach, zo ach, zo kan het ook.'

Zo moet je ook vaker evenwichtige, uit het goede hout gesneden, mensen laten zien en niet alleen de ontspoorde medemens. Autochtonen en allochtonen die het goed doen in de maatschappij zodat de ontspoorde denken: 'Zo kan het ook!'

We leven in een tijd waarin 'slecht' alle aandacht krijgt en 'goed' in het duister blijft. Slecht trekt kijkers en goed is slaapverwekkend, zo denkt men bij de media.

Vanmorgen zei de grote baas van de Publieke Omroep dat we van 22 naar 7 omroepen moeten gaan, en dat Bananasplit en Wie van de drie niet bij de publieke omroep thuishoren en Boer zoekt vrouw en Paul de Leeuw wel. En ik zou willen zeggen dat Boer zoekt vrouw helemaal niet bij de publieke omroep thuis hoort en idealistische programma's wél en als bij Wie van de drie er een keuze gemaakt moet worden wie van de drie idealisten de echte zorgverpleegster is, dan hoort zo'n programma wél bij de publieke omroep thuis. Dames en heren, er zou een tijd moeten komen dat idealisme, bevlogenheid en medemenselijkheid weer op het eerste plan komt. En dat sensatie, commerciële emotie en onoprechtheid naar de achtergrond geschoven worden.

**Thuis zijn. Je in een vreemd huis thuis voelen en langzaam het besef krijgen dat je thuis bent.** Omdat de mensen die jou verzorgen het besef geven dat je thuis bent. En de mensen die voor die zorg zorgen, moeten ook weer het besef

krijgen dat ze thuis zijn, op de juiste plek en op het juiste moment. Bestuurders horen af en toe een schouderklopje te geven, te laten blijken dat ze meelevend met mensen die het, vaak uitputtende, werk doen. Dat ze de zware werkdruk beseffen en bereid zijn naar oplossingen te zoeken. En dat valt, in deze tijd van bezuinigingen, niet mee.

Het Zonnehuis is 90 jaar geleden opgericht door vrijwilligers. En die vrijwilligers spelen nog steeds een belangrijke rol. En in een tijd van financiële schaarste moeten we niet alleen de vrijwilligers op handen dragen, maar ook zoeken naar nieuwe geldbronnen. Misschien weer de ouderwetse collecte in ere herstellen, of een grote benefietmanifestatie organiseren, of een nieuwe loterij starten, a la de Postcodeloterij.



1986 Uniforme regeling voor klachtenbehandeling

1987

1988

1989

Wat is er tegen een Grote Zorg Loterij. Een loterij die miljoenen op kan brengen, wellicht miljarden.

In een beschaafd land hoort de zorg-gemeenschap op een hoog niveau te blijven. **Beter minder snelwegen dan minder zorg. Beter een kleiner leger dan minder zorg. Beter 1 televisienet dan minder zorg. Beter hogere belastingen dan minder zorg. Beter afschaffen van de hypotheekrenteaftrek dan minder zorg. Beter méér mensen in de zorg dan minder.** Dat is hoe het zou moeten zijn maar hoe het is en gaat worden is een heel ander verhaal. Met een nieuw kabinet zullen er meer bezuinigen op de zorg komen, zullen we verder wegwandelen van het idealisme. Meer zakelijkheid, meer verharding, meer polarisatie.

Thuis zijn, jaja.

Je thuis voelen.

Hopen dat je je ooit nog in het Nederland van nu thuis gaat voelen. He, nou ben ik zelf toch ook negatief. En toch, ik zei het al eerder, moet je niet meedoen aan de golf van negativisme, moet je je altijd weer richten op de positieve signalen uit de maatschappij, moet je hoop houden dat de Nederlandse samenleving weer gaat veranderen, dat de mensen in de zorg weer op handen gedragen gaan worden, dat er weer een algemeen besef komt dat de zorg voor de medemens de hoogste prioriteit moet hebben. Misschien moet er niet alleen een ZorgLoterij komen maar ook een ZorgOmroep, die dan weer de ZorgLoterij uitzendt en die vooral aandacht besteedt aan die zorginstellingen waarbij het goed gaat. En die ZorgOmroep, of ZorgZender,

zou bijvoorbeeld ZonneTV kunnen heten. En als die zender genoeg kijkers trekt, zou er ook een ZonneDagblad kunnen komen. En iedereen kan elkaar ontmoeten in het ZonneHuis. En als alles goed blijft gaan, zouden er overal, in heel Europa, ZonneHuizen en ZorgTv kunnen komen.

**In een land waar nu handel en winst centraal staan, zouden ook wel 's idealisme en bevologenheid centraal kunnen gaan staan.** Laten we blijven dromen dat het ooit weer goed gaat komen.

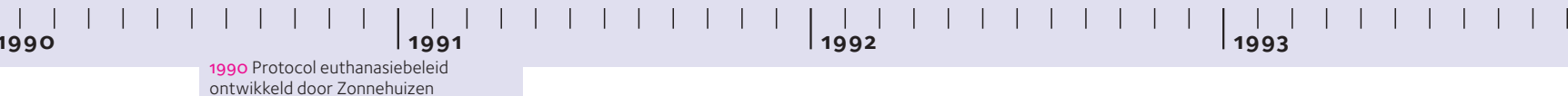
Ik wens je een fijne voortzetting en een aangenaam etensmaal.

# Ga er maar even voor zitten ...



Geestelijk verzorger Marion Boelhouwer en bewoner mevrouw Kooreman, locatie Het Zonnehuis Beekbergen

1993 Opening eerste Woonhaven in Zuidhorn



... en lees één of meerdere van de zorgjuwelen op deze pagina's. Wat voel je erbij? Wanneer het gaat over waardige zorg en je wilt iemand duidelijk maken wat daarvan de essentie is, leg dan deze twee pagina's aan je gesprekspartner voor, schenk er een kop koffie, thee of een goed glas bij en laat deze persoon even alleen.

## JUWEEL 1 AANDACHT

Woensdagmiddag. Met een van de bewoners zit ik op het bankje bij de aandachtsplek in de gang. Haar warme arm in de mijne. "Gezellig!"

Stil kijken we een poosje naar wat we voor ons zien. Genieten van het licht, de kleuren en vormen in de glaspanelen. Dat de bewoonster geniet, merk ik aan haar houding en gedrag. Zojuist liep ze rusteloos door de gang. Nu ontspant ze en kruipt nog wat dichtert tegen me aan. "Mooi hé?!"

We neuriën wat voor ons uit, zingen een liedje, ervaren de weldadige uitwerking van deze plek. Er is geen uitgebreid gesprek, alleen maar wat korte reacties op wat we voor ons zien. Toch is er intens contact.

Zo is de aandachtsplek ook een plek voor ontmoeting. Ontmoeting van mens tot mens; ontmoeting met de schoonheid van de kunst – ongeacht het begrip van wat je ziet. Soms ook een ontmoeting met God – in het Woord, in het licht, in de kleuren, de engel op tafel of naast je, de mens, de liefde.

Ontmoeting – niets moet ... Je mag er gewoon zijn daar, voor een moment van rust, bezinning of ontmoeting, of om zomaar wat te zitten. Als bewoner en medewerker, maar ook als familielid of andere naaste. Aanbevolen!

**MARRY SCHUURMAN** geestelijk verzorger bij Zorgcombinatie Zwolle, waar woonzorgcentrum De Riethorst in Zwolle deel van uitmaakt. Uit Riethorsthnieuws, nr. 5, oktober 2010.



## JUWEEL 2 IK MIS MIJZELF STEEDS

### MINDER: OMGEKEERDE BLOEI

Uitsig op die kade

Nouliks vertolkbaar wat hulle my vertel,  
spreeus, eksters, meeu, eende, kraaie, al  
die ywerige dagloners van die wal,  
die reier so afgetrokke opgestel.

Ek mis myself steeds minder.

Ek bedoel: as steeds meer buitendinge my  
gaan boei  
dan sintels van inwendige gevoel  
tintel dit of ek selfafstotend groei.

Vermindering neem waarneembaar toe.  
Ek hoop om te voldoen aan omgekeerde  
bloei  
en leeg genoeg te loop om vol te loop  
met wat vanuit hierbuite binnevloei.

Elisabeth Eybers

Dit gedicht raakt mij. Want: worden we  
gewoon vanzelf oud, of groeien we daar  
naartoe? Laten we het gebeuren, pro-  
beren we het buiten de deur te houden,  
of gaan we erop in? Is het verlies? Is het  
winst? Of beide misschien?

Wie vanuit een verzorg- of verpleeg-  
huis terugkijkt op zijn of haar leven, kan

dat langs de meetlat leggen en daarbij  
wellicht vaststellen dat het niet meer  
is wat het was en dat het alleen maar  
minder zal worden. Het hoogtepunt  
van je bestaan heb je niet weten vast te  
houden, is je tussen de vingers geglipt  
of hardhandig uit handen geslagen. De  
mensen om je heen hebben je niet mee-  
gemaakt. Eens was je 'iemand', nu ben je  
'niemand' meer, of hooguit 'een geval'.  
Dat kan je brengen tot een houding van  
innerlijk verzet of apathie: teleurgesteld  
in het leven, verbitterd, of je laat het  
allemaal maar langs je heen gaan.

En toch. Tot mijn stille verwondering  
blijkt er nog een andere weg door dit  
landschap te voeren, zo ontdek ik aan  
mensen die iets uitstralen wat ik alleen  
maar kan peilen, wat me mateloos boeit  
en met respect verbonden is. Laat ik het  
levenskunst noemen. Je komt dan een  
wereld binnen, waar je als non-arrivé de  
weg niet goed weet. Het is tasten naar  
een geheim. Elisabeth Eybers verwoordt  
en verbeeldt dit zeer treffend. Al die  
spreuwen, eksters, meeuwen, eenden  
en kraaien die hun kostje vergaren. Eens  
was ik ook zo'n ijverige dagloner, maar  
nu lijk ik meer op die reiger, die zich  
afzijdig houdt. Meer en meer word ik

toeschouwer in plaats van schouwspeler,  
en beschouw ik mijn eigen leven. Steeds  
meer raak ik geboeid door wat ik om mij  
heen zie, steeds meer kan ik genieten  
van (de verrichtingen van) anderen; het  
verwarmt me, een innerlijk vuur gloeit in  
mij op.

'Het is alsof ik groei, terwijl ik toch  
steeds meer afstand doe van mijzelf.'  
Het lijkt een omgekeerde wereld. Er  
blijft steeds minder van mijzelf over,  
zienderogen slink ik. En toch. Tot mijn  
eigen verwondering 'mis ik mijzelf steeds  
minder'. Er komt juist meer ruimte in  
mij, mijn geladen identiteit laat ik varen.  
Verrassend genoeg ontstaat als vanzelf  
een omgekeerde beweging, er komt  
'ruimte om op te nemen wat mij bin-  
nenvloei'. Het getij keert, over het dode  
punt heen getild, van eb gaat het over in  
vloed. 'Omgekeerde bloei' noemt Eybers  
dat. Niet ik bloei, maar iets in mij bloeit,  
wekt mij weer tot leven, maar zo anders  
dan voorheen.

**PETERJAN VAN DER WAL** geestelijk verzorger bij  
Zorgcombinatie Nieuwe Maas in Vlaardingen.

1994

1995

1996

1997

1996 Verhuizing verenigingsbureau van  
Utrecht naar Soesterberg

1996 Oprichting stichting Zorgverlening  
Het Zonnehuis

*"We neuriën  
wat voor ons  
uit, zingen  
een liedje"*

## JUWEEL 3 FRAGMENTEN

lees mijn fragmenten allemaal  
bewaar, beween, bemin hun taal  
lees ieder brokstuk hard als steen  
lees mijn fragmenten een voor een

bewaar elk waardeloos fragment  
uiteengescheurd en ongekend  
zoals ik ben, verstrooid, verward  
bewaar mijn woorden in het hart

beween de breuken en de pijn  
de tranen van verbrokkeld zijn  
treur om de zin van elke traan  
beween ze dat ze niet vergaan

bemin de stemmen die ik ben  
koester de rollen die ik ken  
de hoop, de eenzaamheid, de grief  
bemin mijn leven, heb mij lief

lees mijn fragmenten zonder tal  
wat was, wat is en komen zal  
geen zinsverband en geen verhaal  
lees mijn fragmenten allemaal

**RUARD GANZEVOORT** hoogleraar praktische  
theologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

# Waar theorie en praktijk elkaar ontmoeten

Wat is waardige zorg? Op deze vraag is geen eenvoudig antwoord te geven. Waardige zorg omvat immers zo veel aspecten, zoals persoonlijke bejegening, pijnbestrijding en privacy. Vereniging Het Zonnehuis heeft twee academische leerstoelen mogelijk gemaakt om de zorgpraktijk vanuit de wetenschap te kunnen voeden, en andersom. Sr. sprak met de heren die deze leerstoelen bekleden: Jan Eefsting en Martin Boekholdt.

Door Gabriëlle Kuijer

1996 Eerste uitgave Zonnehuis Nieuws

1998

1999

2000

2000 Oprichting werkverband Zonnehuis Groep

2001

2000 Opening Het Roparunhuis, Beekbergen

De financiële basis van Eefstings leerstoel ligt bij Vereniging Het Zonnehuis. "Aan hun ondersteuning ontleent mijn leerstoel zijn bestaansrecht. En ik ben er trots op dat een organisatie die zich al bijna een eeuw inzet voor waardige zorg, deze leerstoel mogelijk maakt en daarmee de weg vrijmaakt om veel aspecten van waardige zorg op hun waarde en effect te onderzoeken." Hij onderstreept dat deze ondersteuning deuren opent naar andere geldschieters. "Hen hebben wij nodig om op zo breed mogelijk vlak onderzoek te kunnen doen."

De onderzoeken die aan zijn leerstoel verbonden zijn, richten zich vooral op verbetering van de zorg aan dementiepatiënten. "En daarmee een verbetering van de kwaliteit van leven voor de patiënt en zijn naasten." Eefsting noemt een paar

voorbeelden: angststoornissen, pijn en depressie in het verpleeghuis; goede zorg en wilsverklaringen; ethische aspecten betreffende het omgaan met mensen met dementie.

Eén van de huidige promotieonderzoeken die Eefsting met zijn collega Cees Hertogh begeleidt, betreft domotica en vrijheidsbeperking. "Mensen met dementie kunnen zich niet altijd in alle omgevingen zelfstandig bewegen. Dat kan gevaar opleveren voor henzelf en/of anderen. Technologische ontwikkelingen, bijvoorbeeld een signaleringssysteem in een deurmat, kunnen leiden tot makkelijkere en betere manieren van toezicht houden, waardoor mensen minder beperkt zijn in hun bewegingsvrijheid." Eefsting doet ook onderzoek naar de mate waarin mensen met dementie het heft in handen

hebben en houden als het gaat om hun behandeling. "Shared decision making in zorgnetwerken van mensen met dementie' heet dat onderzoek. Daar richten we ons op de empowerment van mensen met dementie; we zien graag dat zij meer meepraten over de behandeling en verzorging. Wanneer is de tijd rijp voor dagbehandeling? Welke mogelijkheden zijn er en wat past het beste bij de persoon in kwestie? Wanneer is een opname de beste optie? Dit zijn vragen waar mensen zelf een stem in moeten hebben; dat is een kwestie van emancipatie."

De relevantie van zijn onderzoek voor de praktijk schetst Eefsting aan de hand van het onderzoek naar kleinschalig wonen. "Dit kent een enorme ontwikkeling binnen onze sector. Toen wij met dit onderzoek begonnen, waren slechts 1800 van de 70 duizend plaatsen in verpleeghuizen op een kleinschalige manier ingevuld. Nu zijn dat er meer dan 12 duizend. Ons onderzoek heeft daaraan bijgedragen, onder andere door een symposium dat we een aantal jaren geleden organiseerden. Daar waren 700 werkers uit verpleeghuizen aanwezig." Op dergelijke bijeenkomsten vindt uitwisseling van kennis plaats en is het mogelijk kennis en praktijk naast elkaar

te leggen. "Dat werkt enorm stimulerend", weet Eefsting. En dat is ook de reden dat hij actief bij Ideon betrokken is: om (wetenschappelijke) kennis en de praktijk betreffende de zorg voor mensen met dementie aan elkaar te koppelen. De betrokkenheid van Vereniging Het Zonnehuis bij zowel de leerstoel als Ideon stimuleert deze uitwisseling en levert zo een directe bijdrage aan de toepassing van wetenschappelijke kennis in de dagelijkse zorgpraktijk.

## ONDERNEMEN IN DE ZORG

Vereniging Het Zonnehuis heeft van oudsher een relatie met de Vrije Universiteit Amsterdam (VU), brengt Boekholdt in de herinnering. "Beide organisaties komen voort uit protestants christelijk particulier initiatief en dat

schept een band." Boekholdt was vijftien jaar directeur van de Vereniging en de leerstoel van Jan Eefsting was een min of meer logisch vervolg op de steun die de organisatie al langer gaf aan wetenschappelijke projecten. "Die steun bleef zeker niet beperkt tot de VU, maar de gemeenschappelijkheid leidde er wel toe dat de leerstoelen daar gezeteld zijn."

Wat betreft zijn eigen leerstoel (gestart in september 2006) vertelt hij dat deze organisatie- en beleidsvragen in de ouderenzorg centraal stelt. "Die ouderenzorg is sterk in ontwikkeling en het is duidelijk dat zorgorganisaties nieuwe wegen moeten vinden en vormgeven." Hij benadrukt dat het ondernemingen zijn, "Maatschappelijke ondernemingen, dus geen winstgeoriënteerde commerciële organisaties. Maar ook zij worden geacht ondernemend gedrag te vertonen: ontwikkelingen volgen, anticiperen, innoveren en proactief zijn. Dat is het thema van ons onderzoek."

'Ondernemen' en 'de zorg' passen uitstekend bij elkaar, meent Boekholdt. "Kijk hoe de Zonnehuizen zijn ontstaan: die kwamen voort uit een maatschappelijke behoefte en een dame, Jo Visser, die deze behoefte opmerkte en een grote groep mensen wist te mobiliseren om



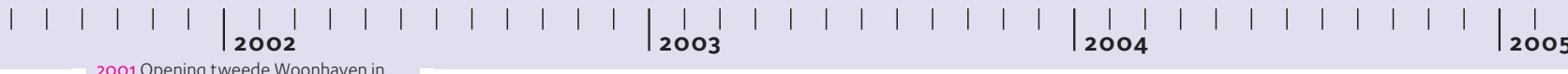
**PROF. DR. JAN EEFSTING** faculteit Geneeskunde, vakgroep Verpleeghuis-geneeskunde, Vrije Universiteit Amsterdam. Bekleed de leerstoel richtlijnontwikkeling voor diagnostiek en therapie bij hersenaandoeningen onder ouderen, in het bijzonder de dementieën.



**PROF. DR. MARTIN BOEKHOLDT** faculteit sociale wetenschappen, afdeling organisatiewetenschappen, Vrije Universiteit Amsterdam. Bekleed de leerstoel organisatie en beleid van zorg, in het bijzonder de rol van maatschappelijk ondernemerschap.

7 november 2002 Leerstoel Richtlijnontwikkeling voor diagnostiek en therapie bij ouderen met hersenaandoeningen

2004 Het blijven kwetsbare mensen. Over bewoners, familie en werkenden in een verpleeghuis door Bert Prinsen



2001 Opening tweede Woonhaven in Leek

daarin te voorzien." Dergelijk particulier initiatief is door de vorming van de verzorgingsstaat wel op de achtergrond geraakt, maar tegenwoordig is er weer volop behoefte aan. Aan de ene kant betekent dit dat de betrokkenheid van vrijwilligers groter en intensiever zal worden, voorspelt Boekholdt, "Aan de andere kant is het onvermijdelijk dat ook de commercie nadrukkelijker binnen de zorg aanwezig zal zijn, zoals al te zien is binnen thuiszorg, zelfstandige behandelcentra en ook in particuliere ouderenzorg." In de ideale situatie ziet Boekholdt maatschappelijk ondernemerschap binnen de zorg waarbij het niet draait om winst, maar waarbij de geldstromen dusdanig zijn dat ook mensen die het minder breed hebben, verzekerd zijn van waardige zorg. "De komende jaren zal

'solidariteit' nog belangrijker worden."

Boekholdt vindt het belangrijk om zo vaak mogelijk bekendheid te geven aan waardige zorg en maatschappelijk ondernemerschap, aan een zo breed mogelijk publiek. "Zo'n leerstoel en de betrokkenheid van een organisatie als Vereniging Het Zonnehuis openen veel deuren. Zo kan ik bijvoorbeeld actief zijn binnen onderwijs en studenten laten nadenken en enthousiast maken over de zorg." Hij wil de leerstoel gebruiken om de relatie te leggen tussen theorie en praktijk. "Samen met de betrokken onderzoekers probeer ik het onderzoek en de vertaling van de resultaten zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de dagelijkse praktijk." Hier ligt voor hem ook direct de relatie met Vereniging Het Zonnehuis. "De Vereniging staat voor waardige zorg en

mijn collega's en ik zoeken naar mogelijkheden en onderbouwing om dat ook in de toekomst te realiseren."

Zie ook het artikel "De goede ideeën ontstaan op de werkvloer" in Sr. 1-2010, een interview met onderzoekster Maya Fiolet, promovendus binnen de leerstoel van Martin Boekholdt.

# Thuis zijn en op (zorg)visite

Je leven met je beperkingen zo prettig mogelijk kunnen voortzetten.

Daar draait het om bij Waardige Zorg. Hetti Willemse en Tineke van

den Klinkenberg hebben dit de afgelopen jaren voor Vereniging Het

Zonnehuis uitgewerkt binnen het project 'Houd de naaste vast'.

Het resultaat is een serie boeken met praktijkervaringen en praktische

handvatten om waardige zorg vorm en inhoud te geven. 'Zorgvisite'

is een logische vervolgstap.

Door Hetti Willemse en Tineke van den Klinkenberg

## THUIS WEZEN

Om door te dringen tot het wezen van de verpleeghuiszorg, hebben we in 2007 veertien mensen gevraagd hun ziel en zaligheid op tafel te leggen over hun ervaringen met wonen, werken en/of op bezoek komen in het verpleeghuis. In die gesprekken gingen we vooral op zoek naar wat een ieder zelf kan doen om verandering naar waardig leven met goede zorg te bewerkstelligen. De gesprekken resulteerden in het boekje 'Thuis Wezen. Gesprekken over waardige zorg'. Het boekje voorzag duidelijk in een behoefte, getuige de snelheid waarmee de twee oplagen de deur uit vlogen en hoe het in de huizen bij medewerkers, vrijwilligers en mantelzorgers van hand tot hand ging.



2007 In 2007 opende Zonnehuis Zwolle met een nieuw verpleeghuisconcept: 'kleinschaligheid binnen grootschaligheid'.

2006

2006 Leerstoel Organisatie en beleid van zorg, in het bijzonder de rol van maatschappelijk ondernemerschap

2007

2007 Juridische splitsing Stichting Zonnehuis Groep en Vereniging Het Zonnehuis

2008

2008 Verhuizing verenigingsbureau van Soesterberg naar Bilthoven

Negentig jaar staat Vereniging Het Zonnehuis voor waardige zorg. Het is verbazingwekkend wat voor metamorfose de verpleeghuiszorg in die periode heeft ondergaan. Oude foto's laten zien hoe verpleeghuisbewoners anno 1920 uniform gekleed waren, de vrouwen getooid met kanten kapjes. De woon- en slaapzalen waren groot en kennelijk kwam er zelden iemand op bezoek, want visite ontbreekt op foto's uit die tijd. Tegenwoordig mag de bewoner zichzelf zijn. Verpleeghuisbestuurders en -medewerkers doen hun best om bewoners zo veel mogelijk in hun waarde te laten en met hun zorg aan te sluiten op wat een bewoner eigen is en kan – binnen de beperkingen van fysieke- en hersenaandoeningen. Zalen zijn er vrijwel niet meer; sinds een

paar jaar voorziet bijna elk nieuwbouwproject in een eigen kamer voor elke bewoner.

## HOUD DE NAASTE VAST

Als zorg voor het individu voorop komt te staan, en niet de zorg voor het collectief, dan heeft dat ook direct gevolgen voor de relatie met zorgmedewerkers en voor het eigen netwerk van de bewoners. Ook daarin moet een andere balans gevonden worden. Een balans waarbij de eigen kwaliteiten van zowel de zorgmedewerkers als de naasten in relatie tot de bewoner optimaal tot hun recht kunnen komen. Vereniging Het Zonnehuis heeft dit inzicht tot uitgangspunt gemaakt van het project 'Houd de naaste vast' en ons opdracht gegeven om daar handen en voeten aan te geven.

## THUIS VOELEN

Op basis van wat de gesprekken ons leerden, startten we in 2008 met drie pilots in verpleeghuizen. Via groeps- en gezamenlijke gesprekken met naasten en medewerkers wilden we een betere communicatie en samenwerking bewerkstelligen, uiteraard in het belang van de bewoner. Uit die gesprekken is het boek 'Thuis Voelen. Gids voor naasten en verpleeghuis als bondgenoten in waardige zorg' ontstaan. De gids staat vol praktische oplossingen en tips voor het partnerschap tussen naasten en zorgmedewerkers in alle fasen: van voor opname tot na het levenseinde van de bewoner. Ook deze gids is dankbaar ontvangen. Dat weten we dankzij de vele positieve reacties en aanvullende tips die wij binnen kregen. De

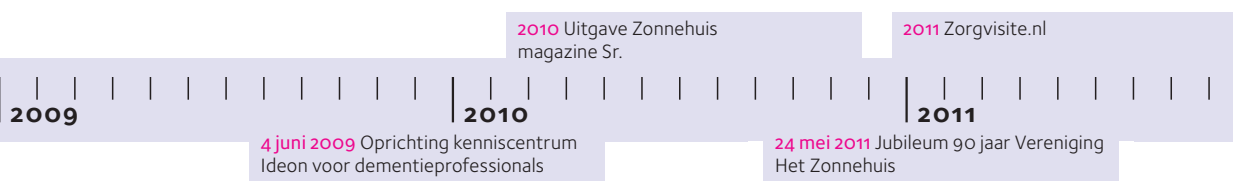
gids werd in 2009 genomineerd voor de Agis Zorgverbeteraarsprijs en in het beleid van de regering over de relatie tussen formele en informele zorg is het genoemd als goed voorbeeld. Ook werd 'Thuis Voelen' gepresenteerd op twee internationale congressen: het Integrated Care Congress in Tampere, Finland en het European Nursing Congress in Rotterdam.

### THUIS ZIJN

Met het derde boek 'Thuis Zijn. Staan voor Waardige Zorg. Bestuurders aan het woord en verpleeghuizen in beeld' voltooiden we tenslotte de trilogie. In dit laatste boek staan vraaggesprekken met bestuurders, "omdat zij immers essentieel zijn voor het verbinden van externe voorwaarden met sturen op inzet voor waardige zorg", aldus Martin Boekholdt, namens Vereniging Het Zonnehuis, in het voorwoord. De houding van bestuurders is essentieel voor de mate van individualiteit, gastvrijheid en openheid die een verpleeghuis of woongroep biedt en dus voor de wijze waarop kwetsbare bewoners (en hun naasten) 'thuisigheid' kunnen en mogen ervaren. Daarnaast beschrijft het boek vijf meer of minder vernieuwende verpleeghuisinitiatieven op hun huisvestings- en hun functioneringsaspecten. Ook dit boek is weer heel



Auteurs project 'Houd de naaste vast'; links Hetti Willemse en rechts Tineke van den Klinkenberg



**Op naar de 100** Met deze Sr. die in het teken staat van '90 jaar Vereniging Vooruit' werken we toe naar het volgende jubileum. Een eeuw lang inzet voor waardige zorg!

concreet gemaakt door met veel beeldmateriaal te werken en letterlijk en figuurlijk eyeopeners te presenteren.

### ZORGVISITE

Je in je kwetsbaarheid goed verzorgd weten en in je eigen waarde gelaten worden. Je dierbaren kunnen ontvangen en met hen zowel in het huis als erbuiten dingen kunnen ondernemen. Je leven binnen je beperkingen zoveel mogelijk voort kunnen zetten. Daar draait het om bij waardige zorg. Hieraan heeft het project 'Houd de naaste vast' bijgedragen. De bouwstenen die het heeft opgeleverd zal de Vereniging Het Zonnehuis gebruiken als fundament voor een vervolgproject 'Zorgvisite', dat via een website en met alle moderne sociale media gestalte gaat krijgen. Tevens

biedt het de mogelijkheid de gids 'Thuis Voelen' digitaal aan te bieden en de gids actueel te houden met nieuwe tips. De nieuwe media maken interactie mogelijk met allen die bij de verpleeghuiszorg betrokken zijn, zodat we elkaars ervaringen zo goed mogelijk kunnen benutten.

Met 'Zorgvisite' geeft Vereniging Het Zonnehuis haar lange traditie op het thema Waardige Zorg een nieuwe, eigentijdse dimensie. De negentigjarige Vereniging is ervan overtuigd dat met vereende krachten heel wat leven is toe te voegen aan de dagen – en dat is meer waard dan louter dagen aan het leven.

**VERENIGING HET ZONNEHUIS****TRAKTEERT: GRATIS BOEK****'THUIS ZIJN'**

Op pagina 28 en 29 zetten Hetti Willemse en Tineke van den Klinkenberg uiteen hoe het project 'Houd de naaste vast' is verlopen. Van de drie boeken die zij maakten, kun je het derde boek 'Thuis Zijn. Staan voor Waardige Zorg. Bestuurders aan het woord en verpleeghuizen in beeld', gratis aanvragen bij Vereniging Het Zonnehuis. Ter gelegenheid van de negentigste verjaardag en met de wens zoveel mogelijk mensen te laten stilstaan bij waardige zorg.



**THUIS ZIJN, STAAN VOOR WAARDIGE ZORG**  
Tineke van den Klinkenberg, Hetti Willemse  
Een uitgave van Vereniging Het Zonnehuis  
ISBN: 978-90-814125-3-7

**KEURMERK GOEDE DOELEN**

Vereniging Het Zonnehuis heeft zich aangemeld voor het Keurmerk Goede Doelen. Zo weet je als donateur nog zekerder dat de Vereniging je geld goed besteedt. Een onafhankelijke keuringsorganisatie beoordeelt namelijk alle organisaties die zich voor het Keurmerk aanmelden. Door het Keurmerk weet je onder andere of een organisatie bonafide bestuurders heeft, of ze fondsen werven volgens gedragscode, wat hun strategie is en wat de geplande en gerealiseerde resultaten zijn. Natuurlijk houdt de Vereniging je ook hiervan op de hoogte.

Het Keurmerk Goede Doelen is bedoeld voor alle, zowel kleine als grote, fondsenwervende instellingen die over de ANBI-status beschikken.

[www.keurmerkgoededoelen.nl](http://www.keurmerkgoededoelen.nl)

**GROOT EN KLEIN IN LIJN**

Kleinschalige woonvormen binnen woonzorgcentra staan in de belangstelling. Kleinschalig wonen wordt gezien als een goede ontwikkeling en

zou volgens velen zelfs de norm moeten zijn, in ieder geval als het gaat om dementerende ouderen. Deze uitgave van Vereniging Het Zonnehuis gaat over de organisatie van kleinschalige zorg binnen een grootschalige verpleeghuisorganisatie. Het is de verkorte versie van de afstudeerscriptie 'Groot en klein in lijn, een onderzoek naar strategie en bedrijfsvoering van kleinschalige zorg in grootschalige settings' door Olaf van der Heide en Frank Kodden. Het onderzoek vormde de afronding van de studie Master of Health Business Administration aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.



**GROOT EN KLEIN IN LIJN**  
Strategie en bedrijfsvoering van kleinschalige zorg in grootschalige settings  
Olaf van der Heide en Frank Kodden  
Een uitgave van Vereniging Het Zonnehuis  
ISBN: 978 90 8141 251 3

**OUDERENZORG MET TOEKOMST**

In zekere zin worden ouderen steeds jonger: steeds meer mensen blijven langer vitaal. Maar het aantal ouderen neemt toe en de vraag naar zorg zal blijven stijgen. Hoe speelt de samenleving in op tekorten die de oudere burger ervaart? Deze vraag staat centraal in 'Ouderenzorg met toekomst; visies en voorbeelden van een nieuwe aanpak'. Die nieuwe aanpak zit 'm in het gezichtspunt dat ouderen zelf hun verantwoordelijkheid nemen en blijven dragen om te komen tot duurzame oplossingen voor de toekomstige ouderenzorg.

Een van de geïnterviewden is prof. dr. Martin Boekholt, voormalig directeur van Vereniging Het Zonnehuis. Hij pleit ervoor dat iedereen zich op zijn ouderdom voorbereidt. 'Ouderdom overkomt je niet.' Tijdens het symposium ter gelegenheid van zijn afscheid als directeur van de vereniging (23 september 2009),

ontvingen alle aanwezigen een exemplaar. De Vereniging heeft dit boek met financiële steun mede mogelijk gemaakt.



**OUDERENZORG MET TOEKOMST**  
Visies en voorbeelden van een nieuwe aanpak  
Max de Coole en Toon Verlaan (Red.)  
ISBN: 978 90 8850 043 5

**TJA, WAT ZAL IK ZEGGEN**

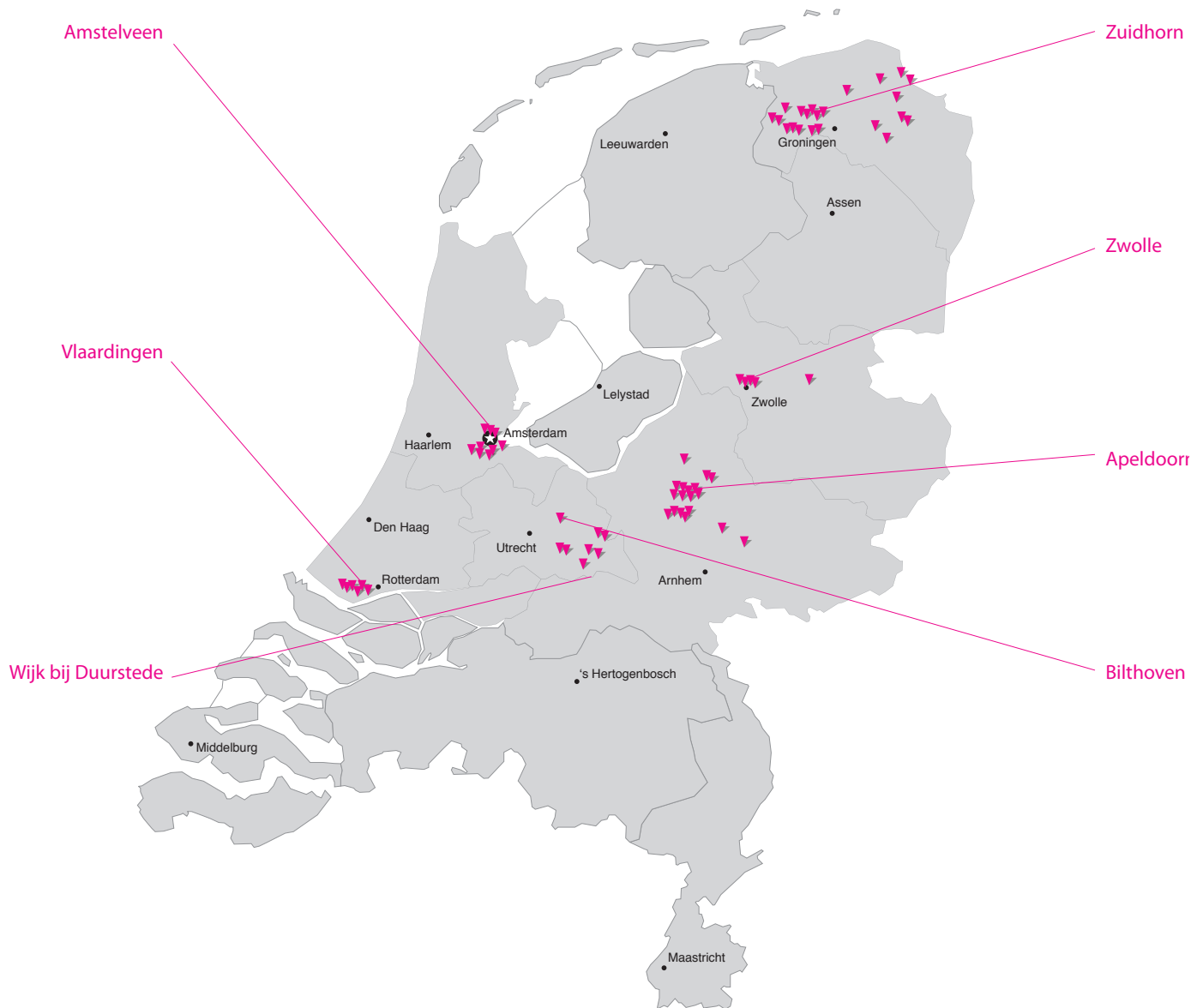
De titel verwijst naar situaties waarin je als verzorgende niet zo snel weet hoe te reageren. Deze momenten lenen zich vaak bij uitstek om contact te maken en de persoon beter te leren kennen. Het draagt bij aan zingeving van het vak en aan zingeving voor de betrokken bewoner. Het boek 'Tja, wat zal ik zeggen...' bevat een dvd met praktijksituaties en gaat samen met een cursus.



**TJA, WAT ZAL IK ZEGGEN...**  
Elizabeth Johnston Taylor,  
Peterjan van der Wal, Janco Wijngaard  
ISBN: 978 90 2392 453 1

**KORTING**

Leden en donateurs kunnen deze boeken bestellen met korting. Stuur een mail naar [info@vereniginghetzonnehuis.nl](mailto:info@vereniginghetzonnehuis.nl). Vermeld je gegevens en we reageren zo snel mogelijk.



**STICHTING ZONNEHUISGROEP AMSTELLAND**

Groenelaan 3  
1186 AA Amstelveen  
T (020) 545 17 17  
E info@zhga.nl  
I www.zhga.nl

**STICHTING ZORGGROEP APELDOORN EN OMSTREKEN**

Zuster Meyboomlaan 10  
7334 DV Apeldoorn  
T (055) 549 52 49  
E info@zgapeldoorn.nl  
I www.zorggroepapeldoorn.nl

**STICHTING ZORGCOMBINATIE NIEUWE MAAS**

Dillenburgsingel 5  
3136 EA Vlaardingen  
T (010) 475 95 95  
E info@nieuwemaas.nl  
I www.nieuwemaas.nl

**STICHTING QUARIJN**

Gansfortstraat 4  
3961 CR Wijk bij Duurstede  
T (0343) 45 94 60  
E info@QuaRijn.nl  
I www.QuaRijn.nl

**STICHTING ZONNEHUISGROEP NOORD**

Izarstraat 1  
9801 VH Zuidhorn  
T (0594) 50 85 10  
E info@zonnehuisgroepnoord.nl  
I www.zonnehuisgroepnoord.nl

**STICHTING ZORGCOMBINATIE ZWOLLE**

Zwartewaterallee 25  
8032 DZ Zwolle  
T (038) 4 574 574  
E info@zorgcombinatiezwolle.nl  
I www.zorgcombinatiezwolle.nl

**STICHTING ZONNEHUIS GROEP**

Professor Bronkhorstlaan 10  
Gebouw 86  
3723 MB Bilthoven  
T (030) 22 96 070  
E info@zonnehuisgroep.nl  
I www.zonnehuisgroep.nl

**VERENIGING HET ZONNEHUIS**

Professor Bronkhorstlaan 10  
Gebouw 86  
3723 MB Bilthoven  
T (030) 22 96 070  
E info@vereniginghetzonnehuis.nl  
I www.vereniginghetzonnehuis.nl

**IDEON**

Professor Bronkhorstlaan 10  
Gebouw 86  
3723 MB Bilthoven  
T (030) 22 96 050  
E informatie@ideon-dementie.nl  
I www.ideon-dementie.nl



Waardige zorg  
voor iedereen  
Steun ons

#### HOE 'THUIS' IS EEN VERZORGINGSHUIS?

[Zorgvisite.nl](http://Zorgvisite.nl) is een website met recensies over visites die afgelegd zijn aan verzorg- en verpleeghuizen door de dames TH (spreek uit: Thee). Zij beoordelen of het huis in kwestie als 'thuis' voelt. Het geven van tips is een essentieel onderdeel; uw ervaringen zijn van harte welkom! U kunt dit project van Vereniging Het Zonnehuis steunen via de website. Klik op doneren of geef uw eigen Thuis Zijn-tip. Ook kunt u de boeken Thuis Wezen, Thuis Voelen en Thuis Zijn downloaden.



**Zorgvisite.nl**

[facebook.com/zorgvisite](https://facebook.com/zorgvisite)  
[twitter.com/#zorgvisite](https://twitter.com/#zorgvisite)



Zonnehuis